

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΝ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ · ΚΑΛΛΙΡΡΟΗ ΠΑΡΡΕΝ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β' ΕΤΟΣ 27^ο | ΑΘΗΝΑΙ 15—28 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1913 | ΑΡΙΘΜΟΣ 1032

Ο ΑΓΙΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΛΙΜΝΗΣ

Ὁ Θρῆνος τῆς λίμνης, τοῦ ὑγροῦ τάφου τῶν δέκα ἐπτὰ θυμάτων τοῦ Ἄλῃ, ἐσώπασεν ἀπὸ προχθές. Δὲν κλαίουσι περὶ τὸν ἄδικόν των θάνατον ἢ ὠμορφες Γιανιώτισσες. Καὶ δὲν ἀκούεται ἀπὸ τὰ βῆθη τοῦ νεροῦ βραῦ τὸ μοιρολόι, ποῦ τραγουδοῦσαν γιὰ τ' ἀδικοχαμένα νιάτα των ἢ πρωτοστέφανες ἀρχοντοπούλες!

Τὸ ξανθὸ βασιλόπουλο, τὸ πρωτοπαλλήκαρο τῆς γλυκειᾶς πατρίδας ἀγίασε τὴν λίμνη τῶν δεκαεπτᾶ, τὴν ἔκαμε καὶ πάλι χριστιανική. Καὶ ἡ ψυχὴς των αἰσθνήθησαν μετὰ τὸ ἀγίασμα αὐτὸ ὡς νὰ ξαναβαπτίσθησαν εἰς τὴν θρησκείαν τοῦ Χριστοῦ, ὡς νὰ ἐλύθητε τὸ κρίμα τῆς Φροσύνης, ποῦ ἔγινεν αἰτία τοῦ θανάτου των.

Τὰ φιλιτιρένια κόκκαλα ποῦ κοίτονται στὴ λίμνη ἄταφα καὶ ἁγιαστὰ ἕνα αἰῶνα τώρα εὗρηκαν σάρκα μεσὰ στὰ λουλούδια τοῦ γλυκοῦ νεροῦ, μεσ' τῆς παρθενικῆς νυμφατικῆς ποῦ φύτρωσαν καὶ τρέφονται ἀπὸ τὰ χρόνια τοῦ Ἄλῃ μετὰ τὰ ἀφράτα κάλλη τῶν δέκα ἐπτᾶ.

Κ' ἔτσι στὸ πέρασμα τοῦ βασιλόπουλου ποῦ καθλίκευε τὸ χρυσὸ ἄτι τοῦ παραμυθιοῦ, σηκώθησαν τὰ λουλουδένια σώματα ἀπὸ τὰ βῆθη τοῦ νεροῦ καὶ ἐμυροβόλησαν μετὰ μῦρο ἀγίασμένο ὅλους τοὺς κάμπους καὶ ὅλες τῆς πλαγιᾶς, καὶ ὅλη τὴν πεδιάδα. Κ' ἔτσι ὁ Θρῆνος καὶ τὰ μυρολόγια σώπασαν καὶ ἕνα τραγουδι ποῦ μοιαζε ὡς ἀναστάσεως ψαλμός, ὡς ὕμνος τοῦ θριάμβου, ὡς σάλπισμα τῆς νίκης ὑπερκόσμιον

ἀκούσθηκε ν' ἀντικαλῆς ὅλη τὴν πεδιάδα.

Οἱ κεραινοὶ τοῦ Μπιζανιοῦ ἐσίγησαν καὶ ἡ ράχες τῶν ἀπόρητων βουνῶν ἐσέπασαν γιὰ μιὰ στιγμή τοὺς βόγγους καὶ τοὺς στεναγμοὺς τῶν ἐτοιμοθανάτων. Ὀλόλευκες, παρθενικῆς καὶ πάλι καὶ ξαναβαπτισμένες ἡ δέκα ἐπτὰ ἐπέταξαν ὡς ἄγγελοι γύρω στὰ ὀλόλευκα βουνὰ καὶ ἐκήρυξαν τὴν νίκη τὴν μεγάλη τοῦ Σταυροῦ, ποῦ ἔλυσε καὶ τὸ δικὸ των τὸ μαρτύριον.

Κ' ἔνωσαν τὰ τραγούδια των τὰ χαρωπὰ μ' ἄλλα τραγούδια π' ἀντηχοῦσαν πέρα περὶ μακρὰ, κατὰ τὸ Σουλι τὸ ἥρωϊκὸ, κατὰ τὴν Πάργα καὶ τ' ἀθάνατο τὸ Ζάλογχο.

Ἐκεῖ ἡ Σουλιώτισσες καὶ ἡ Παργινῆς καὶ ἡ Ζαλογγιτίσες στεφανομένες μετὰ τὰ δάφνινα στεφάνια τοῦ ἥρωϊσμοῦ ἐχόρευαν νέο χορὸν μεγάλο, χορὸν εὐλογημένο Ἀναστάσεως. Καὶ αὐτῶν τὰ σώματα ἕνα αἰῶνα τώρα ἐκοίτονταν στὴν ὑγρὰ γῆ ἄταφα καὶ ἁγιαστὰ. Καὶ αὐτῆς ἐνοσταλοῦσαν τὴν στιγμὴν ὅπου τὸ μητρικὸν των ἐγκλημα γιὰ τῆς μικρῆς ποῦ ἐθυσίασαν ψυχῆς θαῦρισκε χάριν καὶ ἔλεος. Καὶ αὐτῆς ἕνα αἰῶνα τώρα μοιρολογοῦσαν μετὰ πικρὸ παράπονο τὴν ὀλοζώντανη θυσία ποῦ βγήκεν ἀπὸ μεσ' ἀπὸ τὰ σπλάγγνα των γιὰ τῆς πατρίδος τὴν τιμὴ καὶ τὴν ἀνάστασι. Καὶ αὐτῆς τὸν καθκλάρη τὸν ξανθὸν περιμέναν μετὰ τὸ ὀλόγρυσο σπαθὶ νὰ σπάσῃ τ' ἄλυτα δεσμά, καὶ νὰ χάρισῃ στῆς θλιμμένες των ψυχῆς παρηγοριὰ καὶ ἔλεος....

Κ. ΠΑΡΡΕΝ

ΑΙ ΜΗΤΕΡΕΣ ΤΩΝ ΑΝΔΡΕΙΩΝ

Τιμή εις τὰς μητέρας τῶν ἀνδρείων μας! Τιμή καὶ δόξα εις τὰς γυναῖκας τῆς Ἑλλάδος, ποῦ ἐγέννησαν καὶ ἐμεγάλωσαν ἥρωας! Εἰς τὰς μεγάλας νίκας τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ πρέπει, εἶναι δίκαιον, ἐπιβάλλεται νὰ ἔχουν καὶ αἱ Ἑλληνίδες τὸ μερίδιον τῆς δόξης των. Ὅχι μόνον ὡς νοσοκόμοι, ὄχι μόνον ὡς προστατριάτι τῶν οικογενειῶν τῶν ἐφένδρων, ἀλλὰ ὡς μητέρες ποῦ ἐνέπνευσαν αἰσθήματα γενναῖα εἰς τὰ παιδιά των, ποῦ τὰ ἐπότισαν μὲ τὸ γάλα τῆς στοργῆς καὶ τῆς ἀφοσιώσεως εἰς τὴν Πατρίδα!

Ἡ γιγάντομαχία πρὸ τῶν ἀπορρήτων φρουρίων τῶν Ἰωαννίνων καὶ ὁ μέγας ἐκεῖ προχθεσινὸς θρίαμβος τῶν Ἑλληνικῶν ὅπλων δὲν τιμοῦν μόνον τὸν δοξασμένον Ἀρχηγόν, δὲν τιμοῦν μόνον τοὺς ἄνδρας ποῦ ἐπάλασσαν καὶ ἐπαθάν καὶ ἔχυσαν τὸ αἷμά των, ἀλλὰ καὶ τὰς μητέρας καὶ τὰς ἀδελφὰς καὶ τὰς γυναῖκας.

Τιμή καὶ δόξα εἰς τὴν Βασίλισσαν Ὀλγαν, τὴν τιμημένην μητέρα τοῦ Κωνσταντίνου τῆς Ἑλληνικῆς ἀναγεννήσεως! Τιμή καὶ δόξα εἰς τὴν πριγκίπισσαν Σοφίαν, τὴν δοξασμένην μητέρα δύο ἡρώων υἱῶν! Τιμή εἰς τὰς ἀδικημένους γυναῖκας τῶν Ἀθηνῶν, εἰς τὰς μητέρας τῶν νέων στρατιωτῶν, ποῦ διαψεύδουν μὲ τὸν πόλεμον αὐτὸν ὅλα ὅσα ἐλέγοντο καὶ ἐγράφοντο δεκάδες τῶν χρόνων εἰς βάρος των! Ὅχι δειλοὺς καὶ τρυφηλοὺς καὶ μακρόθεπτα παιδιά, ἀλλὰ σωστὰ παληκάρια ἐμεγάλωσαν αἱ γυναῖκες ποῦ ἔμειναν ἄγνωστοι κατὰ βῆθος εἰς τὸ πολὺ κοινόν, εἰς τοὺς αἰωνίως γκρινιάρηδες καὶ αἰωνίως πικρανομένους.

Τὶ βγαίνει ἂν ὠμιλοῦσαν Γαλλικὰ ἢ Ἀγγλικὰ, ὅσα ἔτυχε νὰ γεννηθοῦν εἰς ξένους τόπους, ἀφοῦ ἡ καρδιά των ἦτο Ἑλληνική, ἀφοῦ σύμβολον τῆς πίστεως των ἦτο ἡ ἀγάπη πρὸς τὴν Πατρίδα! Τὶ βγαίνει ἂν ἀγαποῦσαν τὴν εὐμάρειαν καὶ τὴν πολυτέλειαν, ποῦ πικρῆται ὁ πλοῦτος καὶ ὁ πολιτισμὸς καὶ ποῦ εἶναι καθήκον τῶν εὐπόρων, ἀφοῦ ἐκκληραγῶγησαν τὰ παιδιά των τόσο, ὥστε πέντε τῶν μῆνας νὰ τρέφονται μὲ κουραμάναν καὶ νὰ κοιμοῦνται κατὰ χάμα εἰς τὴν ὑγρὰν γῆν ποῦ ἐπότιζαν μὲ τὸ αἷμά των! Τὶ βγαίνει ἂν τὰ παιδιά αὐτὰ ἔλεγαν τὸ ρό γὸ καὶ ἐφοροῦσαν ἄσπρες γκετες καὶ ἄσπρα γάντια, ἀφοῦ πέντε μῆνες τῶν χρόνων μὲ ἀνδρείαν τὸ Μάνλιχερ καὶ φοροῦν σχισμένες ἀπὸ τὰς πορείας ἀρβύλες, χωρὶς μεψιμοιρίας καὶ παράπονα!

Τὶ βγαίνει ἂν ἀγαποῦσαν τὰ γλυκόπιστα

κρασιά, ἀφοῦ εἰς τὸν πόλεμον ἤξευραν νὰ πίνουν ἐνθουσιασμένοι μὲ τὴν φούχτα των νερά, καὶ αὐτὸ σπανίως καθαρό! Τὶ βγαίνει ἂν τοὺς ἀνέτρεφον μὲ ξένες κουβερνάντες, ἀφοῦ ἤξευραν τὸν τρόπον νὰ σταλάζουν μέσα εἰς τὰς ψυχὰς των τὸν σπόρον τοῦ πατριωτισμοῦ, ποῦ ἄνθησε τόσο πλούσια τὴν στιγμὴν ἀκριβῶς ὅπου ἡ Ἑλλὰς ἔλαβεν ἀνάγκην ἀπὸ τὴν ἄνθησιν αὐτὴν!

Τιμή λοιπὸν καὶ δόξα εἰς τὰς ἀδικημένας! Τιμή καὶ ἔπαινος εἰς ὅλας αὐτάς, ποῦ ἤξευραν νὰ εἶναι κυρίαι ἐξευρωπαϊσμένοι καὶ Ἑλληνίδες μητέρες ὑπέροχοι! Τιμή εἰς τῆς νησιώτισσές μας, ποῦ ἀνέθρεψαν τὰ ἡρωϊκὰ θαλασσοπούλια μας καὶ τὰ ἐπότισαν μικρὰ μὲ τὸ γάλα τοῦ πατριωτισμοῦ ἐνὸς Κανάρη!

Τιμή εἰς τῆς χωρικές μας μὲ τῆς χρυσόπλεκτες μπόλιες καὶ τῆς πολυκέντητες σιγοῦνες, ποῦ ἐμεγάλωσαν τοὺς λεοντοκάρδους εὐζώνους μας τὴν δόξαν αὐτὴν καὶ τὸ στόλισμα τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ! Τιμή εἰς τὰς ἡρωϊδὰς μητέρας τῆς Κρήτης, εἰς τῆς μανάδες τῶν ὠραίων λεβέντηδων, ποῦ ἀνοιξαν μὲ τὰ αἱματοκυλισμένα κορμιά των τὸν δρόμον τῆς ἐλευθερίας εἰς τὸ Μπιζάνι καὶ τὸ Σούλι καὶ τὴν Πρέβεζαν!

Τιμή εἰς κάθε μάννα Ἑλληνίδα καὶ πρὸ πάντων εἰς ἐκείνας ποῦ ἐπλήρωσαν τὴν δόξαν τῆς Ἑλλάδος καὶ τὴν ἐλευθερίαν τῶν δούλων ἀδελφῶν μας μὲ τὴν ζῶν τῶν ἡρωϊκῶν παιδιῶν των! Εἰς αὐτάς ὄχι μόνον τιμὴ καὶ δόξα, ἀλλὰ καὶ εὐγνωμοσύνη καὶ σεβασμὸς καὶ στεφάνια μὲ δάφνες καὶ μυρτιές!

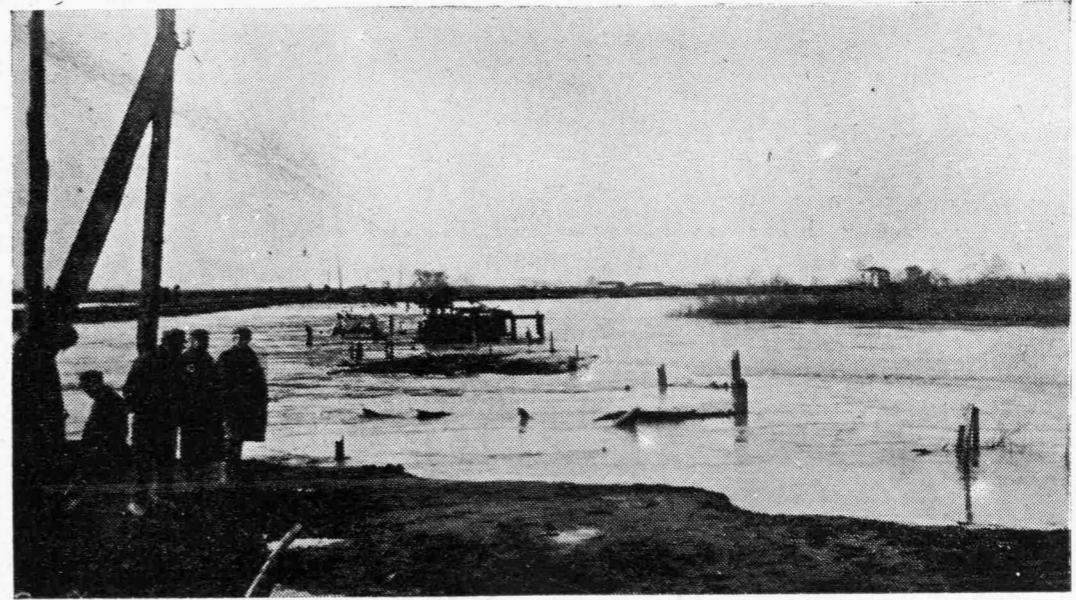
Κ ΠΑΡΡΕΝ

ΣΤΟΧΑΣΜΟΙ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΝΑΤΡΟΦΗΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΑΣ

Κάποιος εἶπε μιὰ φορὰ πῶς εἶμαστέ «φυλὴ ἀριστοκρατική» καὶ εἶναι ἀλήθεια φυσικὴ εὐγένεια βρίσκομε στὸ λαὸ μας ὅπως τὸ κανέναν ἄλλο, καὶ ἡ μητέρα τοῦ λαοῦ μας, ποῦ οὔτε νὰ διαβάσει δὲν ξέρει, εἶναι εὐγενέστερη καὶ καλύτερη ἀπὸ τίς γυναῖκες τῆς ἰδίας τάξης τῶν ἄλλων φυλῶν. Τὰ εὐγενικὰ αἰσθήματα ποῦ ἔχει ἀπὸ τὴ φύση, ξέρει καὶ τὰ μεταδίδει στὸ παιδί της· ἀλλὰ καὶ ἡ ἀνατροφή αὐτὴ ποῦ τοῦ δίνει εἶναι ἀπλοϊκὴ σὰν ἐκείνην.

Ὅσο ἀνεβάζομε ὅμως σὲ ψηλότερα κοινωνικὰ στρώματα, τόσο ἡ ἀνατροφή τῶν παιδιῶν γίνεται πολυπλοκώτερη. Κ' ἐκεῖ βλέπομε τὴν

Η ΓΕΦΥΡΑ ΤΗΣ ΛΙΜΝΗΣ ΤΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ἀνεπάρκεια τῆς ἀνατροφῆς τῆς Ἑλληνίδας μητέρας.

Μὲ τὴ δῆθεν Εὐρωπαϊκὴ ἀνατροφή ποῦ λαμβάνομε, μισερὴ καὶ κακοχωνεμένη, χάνομε τὰ φυσικά μας προτερήματα, καὶ μόνο ἐλαττώματα ἀποκοῦμε· οἱ ἀπαιτήσεις μας ἐμεγάλωσαν μὲ τίς ξένες γλώσσες, τίς τέχνες καὶ τὰ γράμματα ποῦ μάθαμε, μὰ οἱ περισσότερες οὔτε νὰ σκεφθοῦμε ξέρομε οὔτε νὰ κρίνομε· καὶ ἡ ψυχὴ μας ἔμεινε ἀμόρφωτη.

Ὡστε δὲν εἶμαστέ προετοιμασμένες ὅπως χρειάζεται γιὰ νὰ δώσομε στὸ παιδί μας τὴν πολὺπλοκὴ ἀνατροφή ποῦ ἀπαιτεῖται στὶς ἀνώτερες τάξεις, ἀνάλογη μὲ τὴν πνευματικὴ ἀνάπτυξη. Γι' αὐτὸ βρίσκομε ἀναμεταξύ μας μὲ τόσο ἀνθρώπους μὲ ζυπνάδα, μὲ παιδεῖα, μὲ γνώσεις, —ἀλλὰ χωρὶς χαρακτῆρα.

Ὅλες οἱ μάνες, βέβαια, ἀγαποῦμε τὰ παιδιά μας· δυστυχῶς ὅμως αὐτὸ δὲν ἀρκεῖ· πρέπει νὰ ξέρομε καὶ πῶς νὰ τ' ἀγαποῦμε, καὶ οἱ περισσότερες ἀπὸ μᾶς τὰ ἀγαποῦμε μὲ στραβὸ τρόπον, χωρὶς ν' ἀντιλαμβανόμεστέ τὰ καθήκοντά μας ἀπέναντί τους, οὔτε ποιὲς ἀνάγκες ἔχει ἡ παιδικὴ ψυχὴ γιὰ ν' ἀνατραφεῖ καὶ ν' ἀναπτυχθεῖ.

Ἐπίσης κακὸ εἶναι νὰ χαλοῦμε τὰ παιδιά μας μὲ τὰ πολλὰ χάδια, ὅσο καὶ νὰ τὰ στεροῦμε χάδια καὶ ἀγάπη, γιὰτὶ ἂν ἔχει τὸ παιδί ἀνάγκη ἀπὸ ἀγάπη ὅσο καὶ ἀπὸ τὸν ἀέρα ποῦ ἀναπνέει, ἄλλο τόσο ἔχει ἀνάγκη

ἀπὸ πειθαρχία· καὶ ἡ μόρφωση τῆς ψυχῆς του ἀρχίζει ἀπὸ τοὺς πρώτους μῆνες.

Πολλὲς ἀπὸ μᾶς βαρυνόμεστέ τὸν κόπο, οἱ περισσότερες ὅμως δὲν ξέρομε ἀπὸ ἀνατροφή. Καὶ στὶς δύο περιπτώσεις, γιὰ νὰ βγοῦμε ἀπὸ τὴ δυσκολία, παίρνομε ντατάδες ἢ δασκάλισσες ξένες καὶ τοὺς παραδίδομε τὰ παιδιά μας· δηλαδὴ ἀφότου εἶναι μωρὰ διαλέγομε τὸ χειρότερο τρόπο τῆς ἀνατροφῆς.

Ἐκεῖνο ποῦ ζητοῦμε ἀπὸ τὰ παιδιά μας εἶναι νὰ ἔχουν καλοὺς τρόπους. Δίνομε δηλαδὴ πολὺ μεγάλη σημασία σὲ ἐξωτερικὰ φρινόμενα, ἀλλὰ ἐκεῖ σταματοῦμε τὴν ψυχὴ τοῦ παιδιοῦ μας δὲν τὴν ἐξετάζομε, δὲν τὴ μορφώνομε· τὴ φιλοτιμία του, τὸν πολυτιμότερο θησαυρὸ τῆς παιδικῆς ψυχῆς, ὄχι μόνον δὲν ξέρομε νὰ τὴν καλλιεργήσομε, ἀλλὰ καὶ σὰν νὰ τὸ κάνομε ἐπίτηδες, δουλεύομε ὅλοένα, πρῶτα μεῖς οἱ μητέρες, ὕστερα τὸ σχολεῖο, νὰ τὴν καταστρέψομε.

Τὰ παιδιά μας ἄλλωστε καλὰ καλὰ δὲν τὰ γνωρίζομε· τ' ἀνατρέφομε ὅλα τὸ ἴδιο, καὶ ὅταν καὶ ἐκεῖνα ἔχουν ὅλα τοὺς ἰδίους καλοὺς τρόπους, μένομε εὐχαριστημένες. Καὶ ὅμως κάθε παιδί ἔχει ἄλλο χαρακτῆρα, κανένα ἀδελφὸ δὲ μοιάζει μὲ τὸ ἀδελφὸ του τὸ καθενὰ χρειάζεται ἰδικίτερη καλλιέργεια τῶν προτερημάτων του, καὶ ἰδικίτερο πόλεμο τῶν ἐλαττωμάτων· καὶ κατὰ τὸ χαρακτῆρα του, τὸ

καθένα θέλει ἄλλη καλλιέργεια τῶν ἰδίων προτερημάτων, ἄλλον πόλεμο τῶν ἰδίων ἐκπτώσεων. Μέσα στήν ἴδια οἰκογένεια εἶναι παιδιὰ πού ἔχουν ἀνάγκη ἀπό περισσότερη ἀγάπη, καί παιδιὰ πού θέλουν περισσότερη αὐστηρότητα. Καί χρειάζεται στή μητέρα κρίση καί λεπτότης μεγάλη γιά νά μοιράσει τήν ἀπαιτούμενη ἀγάπη καί αὐστηρότητα, χωρίς ποτέ νά φανεῖ ἄδικη.

Ἡ θεωρητική μητέρα μέ τίς αὐστηρές της ἀρχές, πῶς τὸ παιδί δέν πρέπει νά ἐννοήσει πῶς τὸ ἀγαποῦν οἱ γονεῖς, καί πού ζητᾷ νά ἐμπνέει στή παιδική της φόβο καί ὄχι ἀγάπη, ἡ μητέρα αὐτή μπορεί νά μάθει «κκλούς τρόπους» στή παιδική της νά τὰ μορφώσει ὅπως ὄχι.

Εἶναι ὀλέθριο πρᾶγμα γιά τήν ἀνατροφή τοῦ παιδιοῦ, νά τοῦ ἐμπνέουμε τὸ φόβο τῶν γονέων ζεμαθίζουμε τοῦ παιδιοῦ ν' ἀκολουθεῖ τή φυσική του τάση νά τρέξει στή μητρική ἀγκαλιά νά ζητήσει βοήθεια καί παρηγοριά, ἀκόμα καί ὅταν ἔκανε ἕνα λάθος. Ἡ μεγάλη αὐστηρότης δὲ μορφώνει πνίγει ὅμως τήν εὐλακροῦν καί κάμνει τὸ παιδί ὑποκριτή, μοχθηρό, πικρό, ἂν πέσαμε καί σέ κκιμὰ λεπτότερη φύση, τρέχουμε τὸ μεγαλύτερο κίνδυνο νά μακράνομε τή ψυχὴ του, νά στραβώσομε μέσα του τίς ἐμορφότερες, τίς εὐγενικώτερες τάσεις, ἀκόμα καί νά τὸ σκοτώσομε, ἢ τουλάχιστον νά τὸ κάνομε μικρὸ καί κοινὸ ἄνθρωπο ἀπὸ κεῖ πού μπορούσε νά γίνει ἀνώτερος ἄνθρωπος.

Ἐπάρχουν δυστυχῶς τέτοια παραδείγματα πολλὰ γύρω μας· λίγες ὅμως μητέρες τὸ ἀντιλαμβάνονται.

Τὸ παιδί γιά ν' ἀναπτυχθεῖ ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ ζέστη ὅσο καί τὸ λουλούδι ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ ἥλιο· τὴ ζέστη αὐτὴ θὰ τὴ βρεῖ μονάχα στήν ἀγάπη τῆς μητέρας· καί θὰ τὴ βρεῖ μόνο ἂν τὴ μητέρα δέν τὴ φοβάται, ἂν στή μητέρα του ἔχει ὅλη του τὴν ἐμπιστοσύνη.

Μὰ γιά νά ἔχει αὐτὴν τὴν ἐμπιστοσύνη, πρέπει νά νοιώθει πῶς ἡ μάνα του τὸ γνωρίζει.

Ἀπὸ τὸ βιβλίον τῆς κ. Π. Δέλτα

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΝ

Β'.

Ὁ Σύλλογος τῶν Ἐπιστημόνων θὰ σὰς πρκαλέσῃ νά ὁμιλήσετε. Αὐτὸ ἦτο τὸ πρῶτον νέον πού μοῦ ἐκοινοποιήθη ἀπὸ τὴν πρῶτην ἡμέραν πού ἔφθασα εἰς τὴν Ἀλεξανδρείαν. Ὡστε δέν εἶναι μόνον τὰ δύο ἐκλεκτὰ περιοδικὰ τῆς Νέας Ζωῆς καί τοῦ Σερραπειοῦ πού

ἀντιπροσωπεύουν τὴν πνευματικὴν κίνησιν τῆς Ἑλληνικῆς ἐδῶ παροικίας, δέν εἶναι μόνον τὰ ὠραῖα σχολεῖα μέ τὸ ἐκλεκτὸν προσωπικόν, ἀλλὰ ἔχομεν καί Ἐπιστημονικὸν Σύλλογον.

Αὐτὸ ἦτο δι' ἐμὲ μία εὐχάριστος ἀποκάλυψις. Ἡ κοινότης τῆς Ἀλεξανδρείας ἐθεωρεῖτο βεβαίως πάντοτε ἐκλεκτὴ διὰ τὸν πατριωτισμὸν της, διὰ τοὺς γενναίους ἄνδρας της πού ἐσκόρπιζαν τὸ χρυσάφι των εἰς τὴν Ἑλλάδα καθὼς καί εἰς τὰ ἐκεῖ φιλανθρωπικά των ἰδρύματα, ἀλλὰ δέν ἐθεωρεῖτο καί ἀπὸ τὰ ἐκλεκτότερα ἀκόμη μέλη της ἕδαφος, εἰς τὸ ὅποιον εἰμποροῦσε νά ἀνθίσῃ μία ζωὴ κἄπως ἰδανικωτέρη, κἄπως περισσότερον πνευματικὴ.

Εἰς τὸ πρὸ πενταετίας ταξεῖδι μου αὐτὴν καί ἐγὼ εἶχα περίπου σχηματίσει πεποιθήσιν. Ἡ λίρες, τὰ βαμβάκια, ἡ ὠραία τουαλέτες τῶν κυριῶν, τὰ πολυτίμητα κοσμήματα, τὰ ἀμάξια καί τὰ αὐτοκίνητα, αὐτὸ περίπου ἦτο τὸ λάμπον μέρος τῆς ἰδιωτικῆς ζωῆς τῶν Ἀλεξανδρινῶν. Δύο τρεῖς κυρίαί εἶχαν ἀφιερῶσει τὴν ζωὴν των εἰς τὴν φιλανθρωπίαν, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἡ κ. Βιργινία Μπενάκη κατεῖχε τὰ πρωτεῖα.

Κάθε ἄλλη σκέψις καί ἰδέα προσοῦδο ἀπεκλείετο. «Ἡμεῖς δέν εἴμεθα γι' αὐτὰ, εἴμεθα πολὺ ὀπίσω» αὐτὴ ἦτον ἡ ἐπωδός, ἡ συνήθης ἀπάντησις εἰς κάθε πρότασιν νεωτεριστικῆς ὑποσδήποτε δράσεως καί ἀπὸ ἄνδρας καί ἀπὸ γυναῖκας. Ὁ ἐπιστημονικὸς Σύλλογος δέν μοῦ ἦτο ἐν τούτοις ἐντελῶς ἄγνωστος· τὸν περασμένον Αὐγουστον ὁ κ. Βόλτος, ὁ δωρητὴς τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Λυκείου τῶν Ἑλληνίδων ἔφερε μίαν ἡμέραν εἰς τὸ γραφεῖον μου τὸν κ. Κομανόν, ἀντιπρόεδρον τότε τοῦ ἐπιστημονικοῦ Συλλόγου τῆς Ἀλεξανδρείας καί ἀντεισχυγγελέα τοῦ Ἑλληνικοῦ Τμήματος τῶν Μικτῶν Δικαστηρίων.

Ὁ κ. Κομανός μοῦ ἐζήτησεν ἀμέσως πληροφορίας τῆς δράσεως τῶν Ἑλληνίδων, ἐπεσκέφθη τὸ Λύκειον, ἐρωδιάσθη με κκιταστατικὰ καί τοῦ Λυκείου καί τῆς Ἐνώσεως καί μοῦ ἐφάνη ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος ἐπιθυμοῦσε νά δράσῃ καί νά ἐργασθῇ εἰς Αἴγυπτον. Ἐκτοτε εἶχα λησμονήσει τὸν Ἐπιστημονικὸν Σύλλογον, ὅπως ὅλαι μας ἐδῶ εἶχαμεν λησμονήσει κάθε τι, τὸ ὅποιον δέν ἐσχετίζετο μέ τὸν πόλεμον, μέ τὴν ἐθνικὴν μας ἐξέγερσιν, μέ τὸν πυρετὸν εἰς τὸν ὅποιον ἐζήσαμεν καί ζῶμεν πέντε τώρα μῆνας.

Καί ὅταν ἀκριβῶς διὰ νά ἡσυχάσω ἀπὸ τὴν πυρετώδη αὐτὴν ζωὴν, διὰ νά ξεκουρασθῶ ἀπὸ μίαν ὑπερκόπωσιν ἀνησυχητικὴν, ἀπε-

Ἡ ΠΡΙΓΚΗΠΙΣΣΑ ΜΑΡΙΑ ΜΕΤΑ ΤΩΝ ΝΟΣΟΚΟΜΩΝ ΤΗΣ

φάσισα τὸ ταξεῖδι αὐτὸ ὀλίγων ἡμερῶν δέν ἐφρατάσθη βέβαια ὅτι ὁ ἐπιστημονικὸς Σύλλογος θὰ ἐσκέπτετο νά χρησιμοποιήσῃ τὴν ὀλιγοήμερον ἐκεῖ διαμονήν μου, πρκακλῶν με νά ὁμιλήσω.

Καί δέν τὸ ἐφρατάσθη, διότι εἰς τὸ πρὸ πενταετίας ταξεῖδι μου, ὅταν καμμία ἐθνικὴ ἀνησυχία δέν ἐκυκλοφοροῦσεν εἰς τὸν ὀρίζοντα, καί εἰς δέν ἐσκέφθη νά μοῦ κάμῃ τοιαύτην πρότασιν. Καί ὄχι μόνον αὐτό. Ἀλλὰ ὅσα εἶχα ἀκούσει τότε περὶ λογίων καί δημοσιογράφων συμπολιτῶν μου, οἱ ὅποιοι ἔκαμαν ἐκεῖ διαλέξεις, ἦσαν τόσον ἀποκαρδιωτικά καί εἶχεν ἀποδωθῇ εἰς τὰς διαλέξεις αὐτὰς τόσον διάφορος σημασία τῆς ὀφειλομένης, ὥστε ἡ πρώτη μου σκέψις διὰ τὴν πρότασιν πού μοῦ ἐγένετο ἦτο ρητὴ ἄρνησις.

Εὐθὺς ὅμως μετὰ τὰς πρῶτας ἡμέρας ἀντελήφθη ὅτι κατὰ τὸ πέρασμα τῆς πενταετίας αὐτῆς τὰ πράγματα μετεβλήθησαν καί ἡ κοινωρία τῶν Ἑλλήνων τῆς Ἀλεξανδρείας εἶχεν ἀποκτήσει τάσεις καί βλέψεις πρὸς ζωὴν, ἡ ὁποία πολὺ ἐσυγγένευε μέ τὴν ζωὴν τῶν ἀληθῶς πολιτισμένων καί προηγμένων κέντρων.

Ὁ κύκλος τῶν κυριῶν, μέσα εἰς τὸν ὅποιον εὐρέθη ἦτο ἐκλεκτότατος. Προσωπικότητες γυναικεῖαι ἐπιφανεῖς εἰς κάθε κλάδον εἴτε φιλολογικόν, εἴτε ἐπιστημονικόν, εἴτε καλλιτεχνικόν, κίνησις ἐθνικὴ, ἰδέαι πατριωτισμοῦ καί ἀναγεννήσεως, πόθος πρὸς δράσιν, εὐγενὴ ἰδα-

νικά, μία τελεία μεταβολὴ ἰδεῶν, μία πραγματικὴ ἀναγέννησις. Ὁ Ἑλληνισμὸς τῶρα τῆς Ἀλεξανδρείας δέν ἦτο μόνον ὁ πλούσιος, ὁ γενναῖος, ὁ πατριώτης ἀλλὰ ὁ κοσμοπολίτης Ἑλληνισμὸς. Τῶρα ἕνα πνεῦμα ἕνα φύσημα ζωῆς ἀνωτέρως, πλέον ἰδεαλιστικῆς, πλέον ἐξευγενιστικῆς, πλέον καί βαθύτερα ἐθνικῆς, εἶχε μετεμψυχώσει, μετουσιώσει τὰ πάντα. Ἡ φιλανθρωπία των καί αὐτὴ ἀκόμα ἔχε λάβει νέαν κατεύθυνσιν. Τὰ διάφορα κομμῖα, τὰ ὅποια ἀπορροφοῦσαν πλοῦτη καί περιουσίας ὀλοκλήρους, δέν εἶναι ἡ ἀποκλειστικὴ μερίμνα τῶν ἐδῶ.

Τὰ συσσίτια των, τὸ ἄσυλον πρὸς προστασίαν τῶν νέων κοριτσιῶν, τὰ ὅποια ἄλλοτε ἦσαν λεία ἐμπορίου τῆς σαρκός, τὸ ἐπαγγελματικὸν σχολεῖον των, εἶναι τόσα σημεῖα ἀληθινοῦ πολιτισμοῦ, τόσα ἐνδείξεις ζωτικότητος ψυχικῆς καί πνευματικῆς τῶν κυριῶν καί ἐν γένει τοῦ Ἑλληνικοῦ περιβάλλοντος.

Τῶρα πλέον δέν ἐδίσταζα νά δεχθῶ τὴν πρότασιν, ἡ ὁποία μοῦ ἔγινε νά ὁμιλήσω. Καί ὑπεσκέσθη ὀριστικῶς ὅτι θὰ τὸ ἔκαμνα, ὅταν ἐπισήμως πλέον μοῦ διεβιάσθη ἡ παράκλησις τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου. Τὸ ἐνόμισα κκιθηκὸν καί ὑποχρέωσιν, νά εἰπῶ τὰς ἐντυπώσεις μου ἀπὸ τὴν ἐπελθούσαν μεταβολήν, νά δώσω μίαν εἰκὼνα τῆς δράσεως τῶν Ἑλληνίδων κάθε ἐποχῆς διὰ νά ἐνθαρρύνω τὴν καλὴν ἀρχήν, διὰ νά χαράξω μίαν γραμμὴν κατευ-

θύνσεως εἰς τὰ πνεύματα καὶ εἰς τὰς ψυχὰς τοῦ φαίνονται νὰ διψοῦν, νὰ ζητοῦν πῶς νὰ χρησιμεύσουν, πῶς νὰ δώσουν διὰ τὸ γενικὸν καλὸν ὅ,τι ἔχουν εὐγενές καὶ ὠραῖον μέσα των. Νὰ ἐνισχύσω ἐκεῖνο τοῦ ἀντελήφθην ὅτι λείπει, τὴν αὐτοπεποίθησιν καὶ τὴν ἐμπιστοσύνην πρὸς τὴν δύναμιν τῆς καθεμῆς καὶ τοῦ καθενὸς χωριστὰ καὶ ὅλων μαζὺ εἰς ὁμάδας.

Φίλοι καὶ φίλαι μου ἀπὸ ὅσους μὲ ἤκουσαν, μὲ εὐρήκην πολὺ αἰσιόδοξον. Διότι ἐκεῖ ἡ ἐλαχίστη προστριβή, ἡ παραμικροτέρα δυσκολία, ἡ ἀναπόφευκτος εἰς τὴν συνεργασίαν πολλῶν, εἰς τὴν ἔλλειψιν πείρας, θεωρεῖται σκόπελος ἀνυπέρβλητος διὰ τὴν κοινήν δρασίαν. Ἐνῶ τὸ ἐναντίον εἰς τὰς μικρὰς δυσκολίας ἀκριβῶς καὶ τὰς μικρὰς κἀποτε ἀσυμφωνίας ἀναπτύσσεται ἡ ἀμίλλα, ἡ ἐνεργητικότης, ἡ ἐπιθυμία ὅλων διὰ μίαν εὐγενῆ ἐπιτυχίαν.

Ἄλλως τε, πχνοῦ καὶ εἰς τὰ πλέον πολιτισμένα τοῦ κόσμου κέντρα, πχνοῦ ὅπου ὑπάρχει ζωτικότης, πρόοδος καὶ δράσις ὑπάρχει καὶ ἀντίδρασις. Ἡ τυφλὴ ὑποταγὴ τῶν πολλῶν εἰς τοὺς ὀλίγους νεκρῶνει τὸν ἐνθουσιασμόν, παραλύει τὰ νεῦρα τῆς ζωῆς καὶ τῆς κινήσεως. Εὐτυχῶς ἐδῶ οἱ ὀλίγοι καὶ αἱ ὀλίγαι εἶναι τόσον ἐκλεκταὶ καὶ ἐκλεκτοί, ὥστε οὔτε νὰ ὀπισθοχωροῦν οὔτε νὰ δηλιοῦν, οὔτε νὰ παραγνωρίζουν τὰ δικαιώματα καὶ τὴν ἀξίαν τῶν ἄλλων, ὅπου καὶ ὅταν πραγματικῶς ὑπάρχει.

K. PAPPEN

Ο ΣΠΟΡΟΣ ΤΟΥ ΜΕΛΛΟΝΤΟΣ ΤΟ ΣΤΡΑΤΗΓΕΙΟΝ

Φιλίππιδς 5 Φεβρουαρίου

Στὸν ἄσπρο δρόμον τὸν μεγάλο τῆς Φιλίππιδος τοῦ πηγαίνει πρὸς τὸ Μπιζάνι, φαίνεται ἀπὸ μακρὰ ἓνα σκοτεινὸ κύμα νὰ προχωρῇ. Σὲ λίγο ἀρχίζουν νὰ ξεχωρίζουν τὰ πυκνὰ πόδια στρατιωτῶν τοῦ κινουμένου ρυθμικὰ καὶ ἡ μυτερὰς ἄκρες τῶν τουφεκιῶν, τοῦ μυρίζουν τὸν δρίζοντα μὲ τῆς λεπτεῖς μαῦρες γραμμῆς των. Εἶναι οἱ νέοι στρατιῶται τοῦ ἔρχονται ἀπὸ τὰς Ἀθήνας. Ἐνας ὀλόκληρος λόχος ἀπὸ Ἀμερικανούς καὶ ἄλλους μὲ τὰς νέας στολὰς των καὶ τὸν τέλειον ὀπλισμόν των. Περνοῦν μὲ δροσερὰ πρόσωπα καὶ τὸ ἐλαφρὸν βᾶδισμα τῶν νέων τοῦ πηγαίνουσαν πρὸθυμα νὰ προσφέρουσαν τὰ γενναῖα των στήθη

εἰς τὸν ἀγῶνα, τὸν ἀγῶνα τοῦ πῆρεν ὁ κάθε Ἕλληνας στὸ φιλότιμον νὰ συμμερισθῇ μὲ τὰ ὅπλα.

Στὸ δρόμον στέκουν οἱ χωρικοὶ καὶ τοὺς κυττάζουν: Βοσκοὶ ἀκουμισμένοι στῆς ἀγκλίτσες των τοῦ ὀδηγοῦν τὰ λευκὰ ποίμνια μὲ τὰ νανουριστικὰ κουδούνια σκορπισμένα στὲς χλοερὰς ραχοῦλες καὶ χωρικές τοῦ γυρίζουν ἀπὸ τὲς λαγκαδιὰς φορτωμένες ξύλα μὲ τὸ σκυφτὸ κουρασμένο περιπάτημα καὶ τὰ παιδάκια τοῦ μαζεύονται στὴν ἄκρη τοῦ δρόμου ἀφίνοντας τ' ἀπλὰ παιγνιδία των μὲ τὲς πέτρες. Κι' αὐτοὶ οἱ ἀπλοῖκοι ἄνθρωποι τοῦ τοὺς ἔχει ταπεινώσει ἡ ζωὴ τοῦ φόβου καὶ τῆς δουλείας, τοῦ τοὺς ἔχει σκορπίσει καὶ τοὺς ἔχει μαζώξει ἀπ' ἐδῶ καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἡ τελευταία καταδρομὴ ἡ φωτιά, τὸ μαχαῖρι τῶν σκληρῶν τυράννων, κυττάζουν μ' ἓν' ἀπερίγραπτον βλέμμα τοὺς λεβέντας τοῦ προχωροῦν ὑπερήφανα καὶ σταθερά. Τὸ θολὸ αὐτὸ βλέμμα τὸ ζαλισμένο ἀπὸ τὴν κακοπάθειαν καὶ τὴν ταπεινώσει φωτίζεται σὰν ἀπὸ φῶς ἀπομακροῦ ἐλπίδος, καὶ ἓνα χαμόγελο ἀνατέλλει σ' ὅλη τὴν μορφήν σὰν ζῦπνημα, σὰν γλυκοχάραγμα. Ἐυπνάει ὁ δούλος τοῦ ἐφοβότανε καὶ ἔτρεμε τὸν Ἄγγα γιατί τοῦ ἄρπαζε τὰ ὑπάρχοντά του καὶ τὸν ἔδερνε καὶ τὸν περιφρονοῦσε καὶ κυττάζει γλυκὰ τὸν στρατιῶτη τοῦ πηγαίνει μὲ τ' ὅπλα στὸν ὄμον νὰ πολεμήσῃ γιὰ τὴν ἐλευθερίαν του.

Καὶ τὰ παιδάκια χαρούμενα γελαστὰ ἀρχίζουν νὰ μιμοῦνται τὸ ρυθμικὸ βᾶδισμα τοῦ στρατιῶτη καὶ ἀπὸ τῶρα πέφτει ὁ σπόρος μυστικὰ στὴν τρυφερὴ καρδίαν κάποιος εὐγενικῆς ἀμίλλης.

Ἐπάνω στὸν πλατὺ δρόμον ἀπὸ Φιλίππιδος εἰς Ἄρταν εἶναι τὸ Στρατηγεῖον. Ἐνα κτίριον πέτρινον, ἄβαφο, ἀρκετὰ μεγάλο, χωριάτικο ἀρχοντικὸ κονάκι μὲ τὲς στραθῆς ἄβαφες ξύλινες θύρας του, τὴν μεγάλην αὐλήν του μὲ τὸ στρογγυλὸ πηγάδι στὴ μέση, τὰ χαγιατῖα του, τοὺς διαύλους. Κάτω σὲ μικρὰ διαμερίσματα μὲ τὲς χαμηλὰς ὀροφὰς καὶ τοὺς χονδρούς ἀσβεστοχρίστους τοίχους εἶναι μερικὰ γραφεῖα καὶ ἓνα δωμάτιον τῶν φρουρῶν. Ἐπάνω εἰς τὰ δύο δωμάτια τὰ μεγαλύτερα μένουσαν εἰς τὸ ἐν ὁ Διάδοχος καὶ εἰς τὸ ἄλλο οἱ τέσσαρες πριγκήπισσες ἀπλοῦστατα μὲ τὰς στρατιωτικὰς των σιδερένιας κλίνας τὰ ὅπλα των καὶ τὰς πολεμικὰς ἀποσκευὰς τριγύρω. Ἐστιατόριον χρησιμεύει ἓνα ξύλινο ἄβαφο τραπέζι ἐξω στὴ σάλα καὶ τὰ καθίσματα συμπληρώνονται μὲ μερικὰς κάσες. Ὀλην τὴν πριγκηπικὴν πολυτέλειαν δίδουσαν μερικὰ σκευή

καὶ τραπεζομάνθηλα τοῦ ἐφρόντισεν ὁ περιφημὸς Ἀχιλλεὺς ὁ «ἄνθρωπος τοῦ Διαδόχου» τοῦ ξέρει τὸν Ὑψηλότατον ἀπὸ μικρὸ παιδί καὶ τὸν συνοδεύει παντοῦ.

Κάτω εἰς τὸ ἰσόγειον μένει πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ὁ στρατηγὸς Δαγκλῆς. Δύω σπασμένες πολυθρόνες, ὅπου τίς αἶδε πόσοι μπέηδες καὶ ἀγάδες ἐξάπλωσαν τῆς γοῦνές των, μερικὲς βελίτζες καὶ ἓνα γραφεῖον εἶνε ὁ διάκοσμος τοῦ δωματίου καὶ στὴν ἄκρη ἓνας ξύλινος σοφᾶς χωρὶς στρώμα σκεπασμένος μὲ μιὰ μεγάλη ὀλοκόκκινη σημαίαν μὲ τὴν ἄσπρην ἡμισέλιον εἶνε τὸ κρεβάτι τοῦ Δαγκλῆ. Κι' ἐκεῖνος ζωηρὸς ὁ μικρὸς τὰ δέμας, ἀλλὰ μαχητῆς μελετᾷ τοὺς χάρτας τῆς Ἡπείρου, καὶ κυττάζει τὰ χαρτιά τοῦ τοῦ φέρουσαν ἀπὸ τὰ γραφεῖα.

Εἶνε ἀπλοῦστατος καὶ λεπτότατος τοὺς τρόπους μὲ ἤρεμο καὶ διαπεραστικὸ βλέμμα καὶ δὲν ἀρνεῖται νὰ εἰπῇ τὴν γνώμην του σὲ πολλὰ ζητήματα. Οἱ Ἄγγλοι, λέγει, ἔδειξαν πολλὴν συμπάθειαν καὶ ἐκτίμησιν εἰς τὸν ἀγῶνά μας καὶ τὰ δίκαιά μας. Ἡ ἀνακωχὴ ἔβλαψε τὴν πορείαν τοῦ πολέμου ἐν γενεὶ καὶ αὐτὸ ἦτο λάθος τῶν συμμάχων καὶ ἰδίᾳ τῶν Βουλγάρων.

Ὅσον διὰ τὰ Ἰωάννινα, εἶνε πολὺ αἰσιόδοξος. Μὲ τὸ λαμπρὸν ἠθικὸν τοῦ λαμπροῦ καὶ γενναίου στρατοῦ μας καὶ μερικὰς ἐνεργείας δὲν θ' ἀργήσῃ νὰ ἔλθῃ τὸ ποθητὸν τέλος. Πρέπει ὅμως νὰ βῃ ἡ σὴ καὶ ὁ καιρὸς.... Ἄλλ' ὁ καιρὸς δυστυχῶς συνώμοσεν ἐναντίον μας καὶ δὲν βοηθεῖ. Ἀπὸ τριῶν ἡμερῶν βρέχει, στὰ βουνὰ χιονίζει καὶ δυσχεραίνει τὰς κινήσεις καὶ ὁ ἀγὼν γίνεται ἀληθῆς γιγαντομαχίαν ὑπὸ τὰς συνθήκας αὐτάς.

Πρῆβεζα 6 Φεβρουαρίου

Σήμερον ἐκηδέυθη ὁ ἐθελοντῆς Πάνος Χατζηβασιλείου σ' ἓνα μικρὸ νεκροταφεῖον, σωστὸ περιβολάκι μὲ τὴν ἄσπρην τοῦ Ἐκκλησοῦλα τοῦ Ἁγίου Νικολάου στὴ μέση καὶ γύρω τὰ ἴσια μαῦρα κυπαρίσσια.

Ἡ γῆ τῆς Ἡπείρου κατάβρεκτη σὰν ἀπὸ μυστικούς ποταμούς δακρύων, ἀπὸ βθεῖς θρήνων ἀνοιξε τὴν μύρην τῆς ἀγκαλιᾶς νὰ δεχθῇ τὸν νέο τοῦ τῆς ἔδωκε τὰ νειτὰ του γιὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς.

Καὶ ὁ πολεμιστῆς τῶν Πεστῶν καὶ τῆς Ἀητόρραχης μὲ τὸ κερένιον εὐγενικὸ πρόσωπον κατέβηκε στὸν πρόωρον τάφον σκεπασμένος μὲ τὴν γαλανόλευκην σημαίαν γιὰ τὴν δόξαν τῆς ὁποίας ἔτρεξε μ' ἀληθινὸν ἔρωτα ν' ἀγωνισθῇ. Κι' ἐκεῖνη τῶρα τὸν ἐστόλιζε μὲ τὴν ὠμορφίαν τῆς καὶ τὸν ἐθάψευεν ἐλαφρὰ σὰν ὄνειρον...

Καὶ ὕστερον οἱ σύντροφοι τοῦ πολέμου «ἡ

τιμητικὴ φρουρὰ» τοῦ ἔδωκε τὸν τελευταῖον ἀποχαιρετισμὸν μὲ τὰ ὅπλα. Ἡ βροντὴ τοῦ ὅπλου ἐβγήκε σὰν κραυγὴ πόνου ἀπὸ τὸ σιδερένιον στόμα του γιατί ἔχανε τὸ ἀξίον παλληκάρι τοῦ τόσο τὸ εἶχεν ἀγαπήσει! «Ἐχάιδευσεν τὸ ὅπλον του πηγαίνοντας στὴ μάχην» ἔγραψε ὁ ἴδιος πρὸ καιροῦ.

Ὀλίγοι θλιμμένοι φίλοι ἐπαράσταν μὲ βεθυτάτη συμπάθειαν τὴν ἀπαρηγόρητη Μητέρα.

Σὲ λίγο τὸ ὑγρὸ μαῦρον χῶμα ὅπου ἐχάθη τὸ λευκὸ φέρετρο ἐπρασίωσε ἀπὸ στεφάνια καὶ δάφνες χλοερὰς.

Καὶ ἡ ταλαίπωρη Μητέρα μέσα στοὺς σπαρκατικούς θρήνους τῆς καὶ τὰ δάκρυα ἐψιθύριζε μὲ τρέμοντα χεῖλη:

—Τί ὠμορφὸν τοῦ ἦταν τὸ παιδί μου! Τί ὠμορφὸν!

ΘΑΛΕΙΑ ΦΩΡΑ ΚΑΡΑΙΑ

Ο ΗΡΩΣ ΑΡΧΙΚΕΛΕΥΣΤΗΣ

Μικρὸ, ἐξαιετὲς μόλις, ἀγγελοῦδι τὸ 1899, ἐθώπευα καὶ ἐχόρευα εἰς τὰ γόνατά μου, τὸν ἥρωα τῆς Χίου καὶ ἔταν, κἀποτε ἦλθεν ἐξ Ἀθηνῶν ἓνας ἀδελφὸς τῆς μητρὸς του, ἀπὸ στρατὸς ἀνθυπασιότης καὶ ἐνθουσιώδης πατριώτης, ἔλεγεν: ὁ Γιάννης μας θὰ γείνη ναυτικὸ ξεφτέρι, θὰ γείνη ναύαρχος!

Ὁ ἐνθους ἐκεῖνος πατριώτης δὲν ζῆ σήμερον διὰ νὰ ἴδῃ ἐκπληρουμένην τὴν πρόρρησίν του. Καί, ναυτικὸ ξεφτέρι, ἔγειεν ὁ ἀγιοψυχὸς Γιάννης μας, καὶ ναύαρχος θάρρους καὶ παλληκαρίας.

Αἰῶνες ἐπέρασαν, ἀφ' ὅτου τοῦ Αἰγαίου ἐκυριάρχει ὁ ἐνδοξὸς τῆς Κρήτης Βασιλεὺς Μίνως. Ἐκεῖνον, τὴν πανελλήνιον ἐπικράτησιν, συμβολίζων προχθὲς ὁ καλλιμόρφος ἔφηθος, ἐκάρφωσε, πρῶτος αὐτός, τὴν κυανόλευκον καὶ εὐηγγελίστατον ἀστραπηδόλον καὶ ὠραῖον, ὅσον τοῦ Γένους ἡ ἀθάνατος ἰδέα, τῆς Χίου τὴν ἀνάστασιν.

Ὁ Ἀποκόρωνας, αἱ Ἀθηναί, καὶ τῶν Ἀρχανῶν ἡ κωμόπολις, θὰ ἔχωσι καύχημα αἰώνιον, τοῦ ἥρωος τὴν καταγωγὴν. Λόγω γεννήσεως ὁ ἥρωας Παστρικάκης, εἶναι δικὸς μας, Ἡρακλειώτης, ἐκ καταγωγῆς δὲ τῶν εὐτυχῶν γονέων, ὁ ὑπερήφανος Ἀποκόρωνας καὶ ἡ γλυκεῖα Ἀθήνα.

Ἄλλ' εἶπα γονέων εὐτυχῶν μέσα εἰς τὴν ἐρήμωσιν τοῦ ἀρχοντικοῦ ἐκεῖνον οἶκον, στερούμενον τὸν μόνον ἄρρενα γόνον. Ἐτσι τοὺς

Η ΠΡΙΓΚΗΠΙΣΣΑ ΑΛΙΚΗ ΕΠΙΣΚΕΠΤΟΜΕΝΗ ΤΑ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑ

Θέλω και τους φαντάζομαι, του Γιάννη τους γεννήτορας, υπερηφάνους και γενναίους, εις την ανήκεστον θλίψιν. Λέοντα δέν ἐγέννησε ποτέ τῶν λαγῶν, τὸ χαμπερές πλήθος!

Εἰς τὸ πρῶτον, καὶ μόνον εἶθε, ὄμαχ τοῦ ἱεροῦ ναυτικοῦ ἀγῶνος, ἡ μήτηρ Ἑλλάς, θ' ἀπονείμη τὰς θεούσας τιμὰς. Ἄλλ' ἡ Μητρὶς Κρήτη πρέπει ν' ἀποτυπώσῃ τὰ εὐγενῆ χαρακτηριστικὰ τοῦ ἐνδόξου νέου εἰς ἀνδριάντα χάλκινον, μεγαλωστὶ μέγαν, ὅστις τοποθετούμενος ὑψηλά, ἐπὶ τοῦ μεγάλου πύργου τοῦ Καστρινοῦ λιμένος, ν' ἀτενίζῃ πρὸς τὴν ταρχώδη θάλασσαν καὶ τοὺς γαλανοὺς αἰθέρας, ἐστραμμένος πρὸς τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου, ὅπου τὸ πνεῦμα τοῦ ἐλευθερωτοῦ θὰ πλανᾶται χαρούμενον.

Οἱ ἔρανοι θὰ εἶναι βεβαίως ἀθροῖοι καὶ σημαντικοὶ παραδιδόμενοι ἀπ' εὐθείας ἢ δι' ἐπιταγῆς ταχυδρομικῆς πρὸς τὸν κ. Ν. Σπινθουράκη ταμίαν τοῦ Ὑποκαταστήματος Τραπεζῆς Κρήτης καὶ θ' ἀναγγέλλονται τακτικὰ διὰ τῶν ἐνταῦθα ἐφημερίδων.

Τοιοῦτο μνημόσυνον, εὐλαβὲς καὶ διδακτικὸν διὰ τὰς ἐπερχομένας γενεάς, εἰς τὸ διηνεκές, ἐφαντάσθην, ἀνάλογον τῆς αὐτοθυσίας τοῦ λεβέντη σηματοφόρου.

Δάφνη

Π. Δ. ΜΑΛΑΓΑΡΔΗΣ

ΣΑΡΑΚΟΣΤΗ

Τὰ ἡμερολόγια σημειῶνουν τὴν ἀρχὴν τῆς Σαρακοστῆς, ὅπως ἐσημείωσαν καὶ τὸ τέλος τῆς Ἀποκριῆς. Ἡ Καθαρὰ Δευτέρα ἦλθε καὶ ἐπέρασε κατὰ τὸν ἴδιον μὲ τὴν ἀποκριὰν τρόπον. Οὔτε κούλουμα, οὔτε χοροὶ ὑπαίθριοι, οὔτε γλέντια οὔτε πανηγύρια.

Αἱ ἑορταὶ μας ἐφέτος ἂν καὶ εἶναι αἱ πλέον εὐλογημέναι καὶ ἀγιασμέναι ἀπὸ τὴν θρησκείαν, δέν σημειῶνονται ὅμως οὔτε εἰς τὰ ἑορτολόγια, οὔτε εἰς τοὺς ἡμεροδείκτας. Εἶναι ἑορταὶ ἀποκλειστικαὶ τῆς πατρίδος, καὶ εἶναι βεβαίως αἱ ὠραιότεραι καὶ αἱ μεγαλήτεραι ἀπὸ ὅσας ἑορτάσαμεν ἕως τώρα.

Ἡ Σαρακοστὴ μᾶς εὐρίσκει ὄλους ἀδελφωμένους, ὄλους εὐγνωμονοῦντας καὶ προσευχομένους εἰς τὸν Θεόν. Ποτὲ ἄλλοτε προσευχὴ χριστιανῶν δέν ὑπῆρξε τόσο εὐλικρινῆς, ποτὲ ἀγάπη καὶ εὐλάβεια δέν ὑπῆρξε τόσο μεγάλη τόσο ἀυθόρμητος, ὅσον σήμερον. Οἱ ἀγῶνες τῶν ἰδικῶν μας διὰ τὴν πίστιν καὶ τὴν πατρίδα, τὸ αἷμα τὸ ὅποιον ἐχύθη δι' αὐτήν, αἱ στερήσεις καὶ αἱ κακουχίαι ὑπῆρξαν πράξεις μετανοίας ἐθνικῆς ὑπῆρξαν τρόπαια ἀναστάσεως.

Δι' ἡμᾶς ἡ Σαρακοστὴ, ἡμέραι ἀγωνίας καὶ

Η ΚΟΡΗ ΚΑΙ Η ΝΥΜΦΗ ΤΟΥ ΚΑΪ-ΖΕΡ

Ἐλίτιμοι στρατηγοὶ τοῦ Γερμανικοῦ Στρατοῦ.

πόνου και θλίψεων αλλά και ημέραι αναστάσεως διαρκούν τώρα πέντε ολοκλήρους μήνας.

Ευτυχώς ότι η Σαρκοστή αυτή εύρισκεται πλέον περί το τέλος της. Ευτυχώς ότι τα πυροβόλα σιγούν και ότι η ανάστασις του Έθνους, ή ανάστασις της φυλής προηγείται της Αναστάσεως του Σωτήρος.

Αυτό δέν σημαίνει ότι η θρησκευτική Σαρκοστή πρέπει να περάση έφετος άσκησις και άμέριμνα, όπως τα άλλα έτη, άλλ' ούτε ότι έληξαν με την έπιτελεσθεισαν έθνικην άνάστασιν τα καθήκοντά μας προς την πατρίδα.

Όχι το μικρόν χρονικόν διάστημα της Σαρκοστής, αλλά μήνες και χρόνια δέν είναι άρκετά διά να θεραπεύσουν τας πληγάς που άνοιξεν ο πόλεμος αυτός, διά να ένθαρρύνουν και παρηγορήσουν εκείνους που έπλήρωσαν με την ζωή των άγαπημένων των την έλευθερίαν των άδελφών μας.

Μεταξύ αυτών υπάρχουν οι δυνατοί και οι αδύνατοι. Υπάρχουν όσοι έχουν να άντιτάξουν εις την δύξαν ενός ήρωϊκού θανάτου καρτερίαν και ύπομονήν. Άλλά υπάρχουν και οι αδύνατοι. Έκείνοι που δέν κλαίουν μόνον ένα δοξασμένον νεκρόν, αλλά και ένα στήριγμα, ένα προστάτην, μίαν έλπίδα έν μέλλον. Είς αυτούς πρέπει να στρέψωμεν την προσοχήν μας. Είς αυτούς να άφιερώσωμεν την άγάπην την στοργήν και τας φροντίδας μας. Δι' αυτούς να έργασθώμεν.

Αυτό το καθήκον μας επιβάλλει ή πατρίς και ή θρησκεία. Αυτή είναι ή καλλιτέρα μας προσευχή, ή μεγάλη άγαθοεργία, ή πραγματική προς έξιλίεωσιν νηστεία. Ο Θεός δέν εξετάζει τί τρώγομεν, αλλά τί κάμνομεν. Δέν ένδιαφέρεται έν τόν καρφέ μας, το άρωματικόν αυτό ποτόν, το πίνομεν με γάλα ή νηστίσιμον, ούτε έν τρώγομεν ψάρια, άφου έπιτρέπεται να καταλύωμεν χαβιάρι και αυγοτάραχον.

Ένδιαφέρεται όμως έν εκτελούμεν τα καθήκοντά μας προς τους πονούντας και δυστυχείς και λυπημένους, και μάλιστα προς εκείνους οι όποιοι με τόν πόνον των έδημιούργησαν την χαράν μας, με την λύπην και δυστυχίαν των την έθνικην μας ευτυχίαν.

Ένα τοιοϋτον καθήκον έπιτελούσαι ως άναποκριθώμεν εις την όπίσω δημοσιευμένην πρότασιν διά τόν άνδριάντα του νεκρού Πατριάρχη. Η Χίος και ή Μιτηλήνη ιδίως έχουν καθήκοντα ευγνωμοσύνης προς τόν σηματοφόρον, ο όποιος έθυσίασε την ζωήν του διά την έλευθερίαν των.

ΕΓΕΡΤΗΡΙΟ

Γλυκά σημαίνει εωθινό,
και ή αύγή ροδίσει...
Ευπνήστε από τους τάφους σας.
ζωστήτε τ' άρματά σας,
νεκροί δαφροστεφάνωτοι.
νεκροί του είκοσένα!
τα δόλαργυρα, τα δόλοχρυσια,
τα χιλιοδοξασμένα
που βαφτισμένα τάχετε
σ' αίμα τυρανικό.
Λαμπρής γιορτή ξημέρωσε,
κι' άνάστασι μεγάλη.
Μπροστά! ή χρυσές ή φέρομελες,
ή άσπρη φουστανέλλα.
Πάλη ως στράφουνε γυμνές,
και ως βροντοφωνήση
το καρνοφύλλι το παληό,
να χαιρετήση καρδιακά
της νέας γενεάς.
Σταθήτε! καμαρώσετε,
πρόγονοι δοξασμένοι!
και δότε την εϋχή σας
σιτών γυνών σας τα παιδιά.
Αυτοί θε να στεγάσουνε
το μαγικό παλάτι,
που στερεά, κι' άτράνταχτι
έχετε θεμελιώσει,
και της καρδιάς σας βάλαιτε
στην κάθε άκρογωνιά.
Νάχουν' κεί μέσα κατοικία,
αίωγια άδερφωμένες,
ή δόξα ή προγονική,
ή δόξα ή παληά,
κι' ή δόξα που έστολίσε
τη σημερινή Πατρίδα.
ή δόξα που στεφάνωσε
καινούργια λεβεντιά.
Άνάμεσά τους θα σταθί
με τα φτερά άνοιγμένα,
και τόν πυρόσ σιδό χέρι
ή θεία Έλευθεριά.
Ακούραστα, άκοίμητα
τόν κόσμο να φωτίση,
Να νανουρίζη μητρικά
με τη γλυκερά φωνή της
τους πόθους, και τα όνειρα,
που με λαχτάρα άκόμα,
βαθειά μέσα της κρύβει
του Γένους ή καρδιά.

Φεβρουαρίου 21 1913

ΑΙΚ. Β. ΚΑΤΣΣΦΟΥ

ΚΡΗΤΙΚΟΙ ΚΙ' ΗΠΕΙΡΩΤΕΣ

Στα 1878 μαθήτευαν στο Βαρθολομαίο Γυμνάσιο των Αθηνών, ανάμεσα σε πολλά άλλα, και δυο παιδιά ολωσδιόλου αντίθετου έξωτερικού, αντίθετης ψυχής και αντίθετου δρόμου. Ο ένας ήταν δειλός, ντροπαλός, ήσυχος· ο άλλος γενναίος, τολμηρός, άτκατος· ο ένας χωρίς ένθουσιασμό, χωρίς ύψηλά ιδανικά· ο άλλος αίσημηκτικός, όνειροπόλος· ο ένας είταν από την βορειότερη Ελλάδα: Ηπειρώτης· ο άλλος από την νοτιότερη: Κρητικός.

Ο Ηπειρώτης ώνομάζονταν Ηλίας Νικολάου κι' ο Κρητικός Γιάννης Σκαπετορραχάκης. Ο πατέρας του Ηπειρώτη είταν φούρναρης-στην Παλιά Άγορά—ο μπαρμπά Νικόλας—και κέρδιζε γερά λεφτά, όχι τόσο από το ψωμί, όσο από τα ψηστικά· ένω ο πατέρας του Κρητικού είταν χωρίς ώρισμένο επάγγελμα, πότε αστυνομικός κλητήρας, πότε άμπελοφύλακας και πολύ συχνά πουλούσε στους δρόμους τσιρί, σαποϋνι, πορτοκαλία και κάστανα, προϊόντα Κρητικά, και με δυσκολία έβγαζε το ψωμί του.

Αυτά τα δυο παιδιά, αν κι' είχαν χαρκατηρα ολωσδιόλου διάφορον το ένα από τ' άλλο, το ακολουθο περιστατικό τα ένωσε και τα έκανε στενούς φίλους.

Μιά μέρα μερικά παιδιά του Βαρθολομαίου του έρίχτηκαν του Ηπειρώτη στην κοροΐδια· τόν έλεγαν φούρναρη, σιμισσιή, λυγδιάρη κι' άλλα βρωμοεπίθετα, ένω αυτός, μίν μπορώντας ούτε να χειροδικήση ούτε τουλάχιστον να τους ειπή τίποτε, συμμαζεύτηκε σαν γατάκι σε μια γωνιά κι' έλαλιγε.

Ο Κρητικός, ο Γιάννης Σκαπετορραχάκης, βλέποντας αυτήν την σκηνή, συμπάθησε προς τόν Ηπειρώτη, τόν Ηλία Νικολάου, και μπαίνοντας στην μέση είπε στους κοροΐδευτάδες του Άπό σήμερα κι' έμπρός, Διάδουλου κουλούκια! τόν παίρνω αυτόν δά στην προστασία μου κι' όποιος τολμήση, ως τόν πειράξη...

Όστερα ζύγωσε και στον Ηλία και του είπε με προστατευτικό ύφος:

—Άκουσε, μωρέ!... Όποιος σε πειράξη άλλη φορά, θά γένη τ' άλατιού...έλα μαζί μου. Τόν έπηρε μαζί του. Τα παιδιά, που τόν πειράζαν, άναμέρισαν μ' εύλάβειν μπροστά από το λιονταρόπουλο των Λευκών Όρέων, που πήρε στην προστασία του το τσιακάλι του Πίνδου· κι' από εκείνη την ημέρα είταν κι' ο δειλός Ηπειρώτης σεβαστός, όπως κι' ο

άντρεϊος Κρητικός, ανάμεσα στο παιδομαζώμα.

Ο Ηπειρώτης δέν εφάνηκε άναίσθητος στην ευεργεσίαν του Κρητικού και δέν περνούσε μέρα χωρίς να μίν του άποδείχνη την ευγνωμοσύνη του. Του έφερνε άδιάκοπα πότε κουλούρια, πότε ζεστό ψωμί και κάποτε-κάποτε κι' από κανένα γλύκισμα, από εκείνα που φένονταν στον φούρνο του πατέρα του.

Μιά μέρα λέγει ο Γιάννης του προστατευμένου του: Δέν μου λές, Ηλία...; Ψένει ο φούρνος σας... γκιουβέτσια;

—Ψένει και πολλά... Γιατί;

Η άπάντηση του Γιάννη πνίγηκε μέσ' στο λαϊμό του.—Μήπως θέλεις να σου φέρω κανένα κομμάτι κρέας ή κανένα ψάρι;

—Και ρωτάς, καύμενε; του άποκρίνεται ο Γιάννης. Φέρε μας λοιπόν και κανένα κομμάτι κρέας! Όλο κουλούρια, κουλούρια, κουλουριάστηκε το στομάχι μας!..

Πραγματικώς την άλλη την ημέρα ο Ηλίας του πήγε μερικά κοψίδια κρέας, κομμένα—δηλαδή κλεμμένα—άπό διάφορα γκιουβέτσια, διαφόρων πελατών του φούρνου του μπαρμπά Νικόλα.

Άρχές Ιουνίου έγειναν ή εξετάσεις. Ο Γιάννης ο Σκαπετορραχάκης άποφοίτησε με το βαθμό «καλώς» και ο Ηλίας Νικολάου με τον βαθμόν «άριστα», άλλ' ούτε ο ένας έδειξε λύπη για τόν μικρόν βαθμόν, ούτε ο άλλος χαρά για τόν μεγάλο.

Για λίγες μέρες ακόμα οι δυο φίλοι βλέπονταν καθημέρα, έβγαίναν μαζί περίπατο κι' είταν, σαν πάντα, άγαπημένοι. Μιά μέρα όμως, εκεί που άνηφορούσαν την όδόν Σταδίου, οι εφημεριδοπώλες διαλαλούσαν ένα παράρτημα με δαιμονική τρεχάλα και χαρά.

—«Η παραχώρηση της Ηπειροθεσσαλίας! Η παραχώρηση της Ηπειροθεσσαλίας!»

—Δόσε μια πεντάρα, είπε ο Γιάννης του Ηλία, να πάρωμε το παράρτημα...

Και φώναξε σ' έναν εφημεριδοπώλη από τους πολλούς: Παράρτημα! Παράρτημα!

—Δέν βρυνέσαι, καύμενε! του είπε ο Ηλίας: θά το ίδουμε αύριο στον «Αίωνα».

Ο «Αίωνας» τότε είταν στες δόξες του.

Ο Γιάννης ο Σκαπετορραχάκης πειράχτηκε από την άπάντησι του Ηλία Νικολάου και του είπε με κάποια άγανάκτηση:

—Μωρέ, δέν ένδιαφέρεσαι να μάθης για την άπελευθέρωση της πατρίδας σου; (Κι' άστραψην τα μάτια του από θυμό). Μωρέ δέν έχω άπανω μου πεντάρα, άλλοιως δέν θά καταδέχομουν να σου ειπώ να δώσης...

Ὁ Κρητικὸς δυσχερῆσθηκε κι' ἀποχωρίστηκε ἀπὸ τὸν Ἑπειρωτῆ, θυμωμένος.

Δὲν πέρασαν πολλές μέρες κι' ὁ μὲν Γιάννης Σκαπετορραχάκης κατέβαινε υ' ἕνα λαθρεμπορικὸ τρεχαντήρι στὴν ἠρωϊκὴ Κρήτη, ὅπου διωρίστηκε σὲ κάποια κωμόπολη δάσκαλος μὲ δέκα πέντε λίρες τὸν χρόνο, ὁ δὲ Ἡλίας Νικολάου ἀνέβαινε μὲ τὸ Αὐστριακὸ τῆς γραμμῆς στὴν Ρουμανία, ὅπου εἶχε ἕναν πλούσιο θεῖο, ἐκμισθωτὴ (ἀρεντάση) κάποιου μεγάλου χωριοῦ κοντὰ στὴν Μπραίλα.

Πέρασαν ἀπὸ τότε δεκαοχτὼ ἀκέρια χρόνια χωρὶς ν' ἀνταμωθοῦν οἱ δύο δυσχερῆσθημένοι φίλοι κι' οὐδὲ νὰ ξέρουν τίποτε ὁ ἕνας γιὰ τὸν ἄλλον.

Τὸν Ἀπρίλη τοῦ 1896 γέγονταν στὴν Ἀθήνα γιὰ πρώτη φορὰ οἱ Ὀλυμπιακοὶ Ἀγῶνες στὸ μακροχρότιστο Στάδιο, ποῦ εἶχε ἀναλάβει τὴν ἀναγέννησιν καὶ τὴν ἐκκαρμάρωσιν ἕνας ἀπὸ τοὺς ποῖο μεγάλους εὐεργέτας Ἑπειρωτῆς ὁ Μετσοβίτης Γεώργ. Ἀβέρωφ. Ἐτρεξε κόσμος πολὺς στὴν Ἀθήνα καὶ πρὸ πάντων οἱ Ἕλληνες τῆς Ρωσσίας, τῆς Ρουμανίας, τῆς Βουλγαρίας, ἀπὸ τὴν Πόλη ἀπὸ τὴν Σμύρνην, ἀπὸ τὴν Θεσσαλονίκην καὶ τὰ ἄλλα μέρη τῆς Τουρκικῆς Ἑλλάδος. Ἀνάμεσα στοὺς πολλοὺς Ἕλληνας τοῦ Ἐξωτερικοῦ ἦταν κι' ὁ δικός μας Ἡλίας Νικολάου. Ὁμογενὴς ἑκατομμυριοῦχος. Εἶχε κληρονομήσει τὸν «μακαρίτην» τὸν θεῖο του ὅχι μόνον στὴν περιουσία, ποῦ τοῦ ἀφῆκε, ἀλλὰ καὶ στὴν ἐργασία, ποῦ βαστούσε κι' ἔτσι τὸ ἄλλοτε δειλὸ Ἑπειρωτικὸ τοῦ Βαρβακείου καὶ Γυμνασίου σὲ λίγα μόνον χρόνια ἔφτασε τὸ ἑκατομμύριον καὶ τὸ πέρασε, καὶ μὲ τὴν ἀφορμὴ τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγῶνων κατέβηκε κι' αὐτὸς στὴν Ἀθήνα, ποῦ εἶχε πῶθο νὰ τὴν ἐπισκεφθῆ ὡς πολυτάλαντος.

Ἐρχόντας στὴν Ἀθήνα ὁ Ἡλίας Νικολάου, κατέβηκε στὸ Ξενοδοχεῖο τοῦ «Μεγάλου Ἀλεξάνδρου» στὴν πλατεῖα τῆς Ὁμονοίας. Ἦθελε νὰ πάγῃ σὲ οικονομικώτερο ξενοδοχεῖο, ἀλλὰ ντρεπόταν κάτι φίλους τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Μπραίλας καὶ τοῦ Γλαζιού.

Ἄμα ἐτοποθέτησε τὰ πράγματά του στὸ ξενοδοχεῖον, πρώτη του δουλειὰ εἶπον νὰ τραβήξῃ στὴν πλατεῖα τοῦ Βαρβακείου κι' ἀπ' ἐκεῖ στὴν Πάλαια Ἀγορὰ, ὅπου εἶτον ὁ φουρνος τοῦ μακαρίτη τοῦ πατέρα του. Τὸ Βαρβακίον κι' ὁ φουρνος τὸν ἐσυγκίνησαν πολὺ, τὸν ἔφεραν δεκοχτὼ χρόνια πίσω στὰ ἔτη τῆς μαθητικῆς του ζωῆς. Ὁ φουρνος τοῦ ἔφερε μπροστὰ του τὸν ἀγαπημένο πατέρα, τὸν ἀγαθὸ μπάμπη Νικόλα, ποῦ φοροῦσε τὰ λυ-

γδιασμένα φορέματα καὶ φένονταν μεράνυχτα στὲς φωτιὲς γιὰ νὰ τοῦ ἀφήσῃ κληρονομία καμμιά πενηνταρὶα χιλιάδες δραχμῆς· καὶ τὸ Βαρβακίον τοῦ θύμιζε τὸν Κρητικὸ φίλον καὶ τὴν παιδικὴν του ταπεινότητα.

Τί γίνεται τάχα ὁ Γιάννης Σκαπετορραχάκης; εἶπε μέσα του. Πῶς ἐπιθυμοῦσα νὰ τὸν ἔβλεπα... Θυμήθηκε τὴν σκηνὴν τοῦ παραρτήματος, στὴν ὁδὸν Σταδίου· ἀλλ' αὐτὸ τὸ λυπητερό ἐπεισόδιον δὲν ἤμπορεσε νὰ διαθῆσῃ τὴν καρδιά του ἐναντίον τοῦ παλαιοῦ προστάτη του. Τὸν συλλογίστηκε μὴ τυχὸν ἔπασχε οικονομικῶς, γιὰτὶ γνῶριζε ὅτι οἱ Κρητικοὶ διακρίνονται μὲν στὸ τουφέκι καὶ στὸ λεπίδι, ἀλλὰ δὲν διακρίνονται καθόλου καὶ εἰς τὴν τέχνην, νὰ κερδίζουν χρήματα καὶ εἶπε μέσα του:

— Ἄν τὸν ἀντάμωνα τὸν καυμένο!

Τὴν Κυριακὴν ἄρχισαν οἱ ἀγῶνες, χιλιάδες κόσμος Ἕλληνες καὶ ξένοι στὸ Στάδιο, ἕνας ὑποψήφιος γαμπρός τοῦ βασιλιᾶ μας, ὁ δυστυχισμένος βασιλιᾶς τῆς Σερβίας Ἀλέξανδρος, ποῦ ἔφυγε μὲ μιὰ γερὴ χηλύπητα.

Τὸ Ἑπειρωτικὸ ὄνομα εἶχε φτάσει στὰ ἀκρούρανα τῆς δόξας του μὲ τὴν πολυένδοξον δωρεὰ τοῦ Ἑπειρωτῆ Ἀβέρωφ. Νόμιζε κανεὶς ὅτι ὅλος ὁ Ἑλληνισμὸς εἶχε ἐξηπειρωτισθῆ κι' ἡ πολυευτυχισμένη γεννέτρια τοῦ Ἀβέρωφ ἀπλωνε ψηλὰ ἀπὸ τὰς κορυφὰς τοῦ Πίνδου καὶ σκέπαζε Ῥοδόπην κι' ὡς τὸν Πόντον πρὸς τὰ ἀπάνω, ὡς τὴν Κρήτην κι' ὡς τὴν Κύπρον πρὸς τὰ κάτω, κι' ὡς τὰ σύνορα τῆς Περσίας καὶ τῆς Ἀραβίας πρὸς τὰ πέρα.

Κάθε Ἑπειρωτῆς, μεγάλος ἢ μικρὸς πλούσιος ἢ φτωχὸς ὑπερηφανεύονταν, γέγονταν ἄλλος τῶσος ἀπάνω ἀπὸ τὴν γῆ καὶ μέσα σ' αὐτὸ τὸ πανελλήνιον Ἑπειρωτικὸ πανηγύρι, ὁ Ἡλίας Νικολάου ὁ δειλὸς μαθητὴς τοῦ Βαρβακείου, ποῦ περιγελοῦσαν μιὰ φορὰ οἱ συνταξιῶτες του, ὁ γυῖός τοῦ μπάμπη Νικόλα τοῦ φουρναρη, ὁ ἑκαμυριοῦχος τῆς Ῥουμανίας αἰσθάνθηκε βαθυὰ τὴν Ἑπειρωτικὴν ἀρετὴν καὶ μιὰ καὶ δυὸ πηγαίνει στὸ Νοσοκομεῖο τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, παρουσιάζεται στὴν Διευθύντρια, τῆς λέγει ποῖος εἶναι κι' ἀπὸ ποῦθε εἶναι, καὶ δηλώνει ὅτι προσφέρει στὸ Νοσοκομεῖο διακόσιες χιλιάδες φράγκα χρυσᾶ.

Ἡ Διευθύντρια τὰ ἔχασε ἀπὸ τὴν ἐκπληξίτητος, τοῦ ἔπιασε τὸ χέρι μὲ τὰ δύο τῆς χέρια καὶ δὲν ἤξευρε τί λόγια καλὰ νὰ τοῦ εἰπῆ γιὰ νὰ τὸν εὐχαριστήσῃ. Τέλος συνῆθε, ἐκάλεσε τοὺς γιαντροὺς καὶ τοὺς παρουσίασε στὸν νέον ἔθνικόν εὐεργέτην, τὸν συμπατριώτην τοῦ πανενδόξου Ἀβέρωφ καὶ τῆς μεγάλῃς χορείας τῶν Ἑπειρωτῶν ἔθνικῶν εὐεργετῶν. Οἱ γιαν-

τροὶ τὸν ἐσυγγάρησαν ὀλοκάρδα, ἐθαύμασαν τὴν γενναίαν του φιλανθρωπικὴν πράξιν καὶ τὸν προσκάλεσαν νὰ ἐπισκεφθῆ τοὺς θαλάμους τῶν νοσηλευομένων ἀρρώστων κι' ἀπὸ αἴθουσαν σ' αἴθουσαν, μπῆκαν καὶ στὴν αἴθουσα τῶν πληγωμένων, ὅπου ἐνοσηλεύονταν ὅσοι εἶχαν πληγωθῆ στὲς τελευταίας μάχες, ποῦ ἔκαναν οἱ Κρητικοὶ ἐπαναστάτες μὲ τοὺς Τούρκους.

— Ἐδῶ κύριε Νικολάου, εἶπεν ὁ γιαντρός, εἶναι ἡ αἴθουσα τῶν πληγωμένων μας. Ἐδῶ νοσηλεύονται τὰ ἐνδοξα παλληκάρια μας, τὰ παιδιὰ ποῦ ξέρουν καὶ μποροῦν νὰ πεθάνουν γιὰ τὴν ἐλευθερίαν καὶ γιὰ τὴν ἀγάπην τῆς Πατρίδας... Στ' ὄνομα «Νικολάου» ἕνα πληγωμένο παλληκάρι, ποῦ τοῦ εἶχε μπῆ τὸ τούρκικο μολύβι ἀπὸ τὴν ἐξωτερικὴν ἄκρην τοῦ ζερβοῦ βυζιοῦ καὶ τὸν τρύπησε πέρα—πέρα. ξύπνησε ἀπὸ τὸν βυθὸ τοῦ πυρετοῦ, ποῦ τοῦ βόκάνιζε τὰς σάρκας καὶ τὰ κόκκαλά του, κι' ἔριξε τὴν φωτεινὴν ματιὰν του ἀπάνω στὸν ἀνέον εὐεργέτην καὶ φώναξε.

— Σοὶ εἶσαι Ἡλίας!

Ὁ Ἡλίας Νικολάου ἀναγνώρισε σ' ἐκεῖνον τὸ πληγωμένο παλληκάρι τὸν συμμαθητὴν του καὶ προστάτην του, τὸν Γιάννη τὸν Σκαπετορραχάκη, κι' ἔτρεξε καὶ ῥίχτηκε ἀπάνω του καὶ τὸν ἀγκάλιασε ἀδελφικὰ.

Ἡ σκηνὴ εἶταν συγκινητικὴ. Φιλιούνταν καὶ δακρῶζον ἀπὸ χαρὰ οἱ δύο παιδικοὶ φίλοι. Οἱ γιαντροὶ κι' οἱ ἄλλοι πληγωμένοι ἀποροῦν πῶς ἕνας Κρητικὸς πολεμιστὴς συνδέεται τόσον στενὰ μ' ἕναν ἑκατομμυριοῦχον Ἑπειρωτῆ! Τέλος ὕστερα ἀπὸ τοὺς ἀγκυλισμοὺς καὶ τὰ φιλήματα οἱ δύο φίλοι ἄρχισαν νὰ ρωτιοῦνται.

— Ποῦ εἶσουν ἀπὸ ἐκεῖνον τὸν καιρὸ; ρώτησε ὁ Κρητικὸς τὸν Ἑπειρωτῆ.

— Στὴν Ρουμανίαν, Γιάννη μου.

— Κι' εἶσαι καλὰ Ἡλίας; θ' ἀπόχτησες βέβαια καὶ καμμιά καλὴ περιουσία, γιὰτὶ ἐσεὶ οἱ Ἑπειρωτῆς δὲν εἶστε ὅσον ἐμᾶς τοὺς Κρητικοὺς... Ἐέρετε νὰ κερδίσετε...

— Τριακόσιες χιλιάδες δραχμῆς ἔδωκε αὐτὴν τὴν στιγμὴν στὸ Νοσοκομεῖόν μας, πρόλαβε νὰ εἰπῆ ὁ γιαντρός.

— Τριακόσιες χιλιάδες δραχμῆς! ξεφώνησε ὁ Σκαπετορραχάκης. Μωρ' ἐσύ θ' ἄκανες ἑκατομμύρια ἐκεῖ ἀπάνω στοὺς βωϊδοβλάχους!

— Δόξα τῷ Θεῷ εἶπε ὁ Ἡλίας Νικολάου κατὶ κάναμε... Δὲν χάσαμε τὸν καιρὸν μας στὴν ξενιτειὰ ἄδικα τόσα χρόνια;...

— Κι' ἔδωκες τριακόσιες χιλιάδες στὸ Νοσοκομεῖόν μας; Ἔ;

— Μάλιστα! κι' ἂν ὁ Θεὸς μὲ βοηθήσῃ, πάλι θὰ ξαναδώσω γιὰ τὴν Πατρίδα...

— Ἄξιος ὁ μισθὸς σου Ἡλίας μου! Ἐσεὶ οἱ Ἑπειρωτῆς εἶστε μοναδικοὶ σ' αὐτά... Δὲν σὰς βγαίνει κανένας...

— Κι' ἐσύ, Γιάννη μου, τί ἔκανες ἀπ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸ;

Ἀπόχτησες τίποτε περιουσία;

— Εἴμαστε, στὸν Θεὸν σου! ἐμεῖς οἱ Κρητικοὶ γιὰ περιουσίας, Ἡλίας μου; Στενὸς ὁ τόπος μας... Ἐπειτα κι' ἡ συγχρὴς ἐπαναστάσεις... Δὲν μποροῦμε βλέπειν, νὰ ὑποφέρωμε τοὺς τούρκους ἐκεῖ κάτω...— νὰ πάρῃ ὁ Διάβολος τὰ πεθαμμένα τους! Ἡσύχασα ποτὲ ἀπὸ ντουφέκι, κι' ὄλο ντουφέκι! Ἡ θὰ τὴν λευτερώσωμε τὴν Κρήτην, ἢ θὰ πεθάνωμε ὡς τὸν ἕνα! Δὲν εἶναι τῶρα δεκαπέντε μέρες, ποῦ μὲ λάβωσαν οἱ ἀντίχριστοι— νὰ πάρῃ ὁ Διάβολος τ' ἀπεθαμμένα τους!— καὶ βρίσκομαι ἐδῶ ποῦ μὲ βλέπετε... Μὲ πῆρε τὸ μολύβι ἀπὸ ἐδῶ (κι' ἔδειξε μὲ τὸ δεξιὸν χέρι τὸ ἀριστερὸν του στήθος) καὶ βγήκε ἀπὸ πίσω ἀπὸ τὴν πλάτην...

— Θὰ γένης καλά... μὴ στενοχωριέσαι. Ἄν θέλῃς, ὅταν γένης καλὰ ν' ἀρθῆς στὴν Ρουμανίαν... Θὰ ἔχω θέση ἑτοιμὴ μὲ καλὸ μισθόν...

— Εὐχαριστῶ, Ἡλίας μου, εὐχαριστῶ! Ἐγὼ δὲν βλέπω τὴν ὥρην ποτὲ νὰ γένω καλὰ, καὶ νὰ ξανακαταβῶ στὴν Κρήτην νὰ πάρω τὸ αἷμα μου πίσω ἀπὸ τοὺς ἀντίχριστους...— νὰ πάρῃ ὁ Διάβολος τὰ πεθαμμένα τους!— Δὲν ἔρχομαι... Δὲν εἴμαστε ἐμεῖς οἱ Κρητικοὶ γιὰ περιουσίας, ὅσον ἐσεὶς τοὺς Ἑπειρωτῆς, ὡς ποῦ ἔχουμε τούρκον μέσα στὸ νησί μας.

Ἐσεὶς οἱ Ἑπειρωτῆς εἶστε γεννημένοι νὰ εὐεργετεῖτε μὲ τὰ πλοῦτη σας τὴν Ἑλλάδα μας κι' ἐμεῖς νὰ τὴν μεγαλύνωμε μὲ τὸ αἷμα μας. Ἡ Ἑπειρο, ἀφόντας ἔσθυσε τὸ Σουλι, δὲν βγάζει ἄλλο ἀπὸ ἔθνικους εὐεργέτες, κι' ἡ Κρήτη, ὅσον πάντα δὲν βγάζει ἄλλο ἀπὸ παλληκάρια!

Ἄναψε ὁ τουρκομάχος Κρητικὸς κι' ὁ γιαντρός, βλέποντας κάποια ἐξαψὴν στὸ πρόσωπον τοῦ πληγωμένου παλληκαριοῦ, τοῦ εἶπε διαταχτικά.

— Καπετὰν Γιάννη! Σοὺ ἀπαγορεύω νὰ μιλήσῃς ὡς αὐριο τὸ πρωτὶ!... Εἶπες πολλά...

Ἡ πληγὴ θέλει ἡσυχίαν καὶ προπάντων σιωπὴν. Οἱ δύο φίλοι ἀποχαιρετήθηκαν σιωπηλοὶ καὶ τὸ μεγαλεῖο τῆς γενναιοδωρίας ὑποχώρησε δειλὰ μπροστὰ στὸ μεγαλεῖο τῆς αὐτοθυσίας. Ὁ Ἑπειρωτῆς μπροστὰ στὸν Κρητικόν!

Ἐστερὰ ἀπὸ ἕνα μῆνα ὁ μὲν ἔθνικος εὐεργέτης ξαναγύριζε στὴν Ρουμανίαν μὲ τὸ Ἑλληνικὸν παράσημον στὸ στήθος του, γιὰ νὰ

κερδήση κι' ἄλλα χρήματα καὶ νὰ εὐεργετήσῃ καὶ πάλε τὴν Ἑλλάδα· ὁ δὲ πολεμιστὴς καπετὰν Γιάννης Σκαπετοροχάκης ξαναγύριζε στὴν Κρήτη μὲ πολὺ τιμιώτερο παράσημο στὰ στήθια του, τὴν ἔνδοξη πληγὴ του, γιὰ νὰ συνεχίσῃ τοὺς πατροπαράδοτους ἀγῶνες του ἐναντίον τῆς σκλαβιάς.

Κι' ἔτσι ἡ Κρήτη τῶν παληκαριῶν ὕστερα ἀπὸ δύο χρόνια καὶ ὀχτὼ μῆνες ἀπὸ ἐκεῖνη τὴν ἡμέρα ἡ Κρήτη, ποὺ εἶχε βγῆ Τούρκικο βιλαέτι ἀπὸ τὸ Συνέδριο τοῦ Βερολίνου (1878) χάρη στὴν ἀντροπία τῶν τέκνων της, ἐλευθερώθηκε· ἡ δὲ Ἡπειρος τῶν ἐθνικῶν εὐεργετῶν, ποὺ εἶχε βγῆ τὴν ἴδια ἐποχὴ ἀπὸ τὸ ἴδιο τὸ Συνέδριο ἐπαρχία Ἑλληνικοῦ Κράτους, χάρη στὴν φιλοκέρδεια καὶ στὴν οἰκονομία τῶν τέκνων της καὶ στὴν ἐθνικὴν τους γενναιοδωρία, ἐξακολουθεῖ νὰ βγαίῃ ἐθνικοὺς εὐεργέτες καὶ νὰ εἶναι ἡ πλειὸ φιλόνομη ἐπαρχία τῆς Τουρκίας!

Σ. Ε. Ἡτο δηλαδὴ.

Χ. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗΣ
(Ἡμερολόγιον Σκόκου)

ΤΑ ΚΟΡΙΤΣΙΑ ΜΑΣ ΚΑΙ Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Τώρα ποὺ ὡς λαὸς καὶ ὡς φυλὴ ἀνακτῶμεν τὴν θέσιν ποὺ εἶχαμεν ἄλλοτε, τώρα ποὺ ἀνγνωρίζομεν τί ὀφείλομεν εἰς τοὺς ἀνδρείους ποὺ ἔφεραν ὑψηλὰ τὸ ἐθνικὸν μας σύμβολον, τώρα ποὺ αἱ Ἀθῆναι γίνονται πρωτεύουσα μιᾶς μεγάλης Ἑλλάδος, εἶναι καιρὸς νὰ φροντίσωμεν νὰ γίνωμεν καὶ ἡμεῖς βαθύτερα καὶ ριζικώτερα ἀντάξιοι τοῦ τίτλου μιᾶς πολιτισμένης πρωτεύουσας.

Κατὰ τὰ ἐξωτερικὰ φαινόμενα ὁ τίτλος αὐτὸς δὲν μας ἔλειψε ποτέ. Τὰ μαρμαρίνα μέγαλα, ἡ ἔλαφρα καὶ χαριτωμένη ἀρχιτεκτονικὴ, αἱ ὠραῖαι μεγάλαι ἀρτηρίαι, ἡ ἀνεπίληπτος κομψότης τῆς ἐνδυμασίας ὄλων μας, ἡ ἐκπαίδευσίς μας, ἡ φιλανθρωπία μας, τέλος κάθε πρᾶγμα χαρακτηριστικὸν τοῦ πολιτισμοῦ δίδει εἰς τὰς Ἀθῆνας δικαίωμα ἀδιαφιλονίκητα πρὸς αὐτόν.

Καὶ ὅμως μᾶς λείπει τὸ πρῶτον, τὸ κυριώτερον στοιχεῖον τοῦ πολιτισμοῦ αὐτοῦ. Μᾶς λείπει ἡ καθαρὴ ἡλικία. Ὀλιγώτερον ἴσως εἰς ὅ,τι φαίνεται παρὰ εἰς ὅ,τι δὲν φαίνεται. Ὀλιγώτερον εἰς τὴν ἐξωτερικὴν παρὰ εἰς τὴν ἐσωτερικὴν ζωὴν καὶ μάλιστα τῶν λαϊκῶν τάξεων.

Ἀλλὰ καὶ διὰ τὰς μὴ λαϊκὰς τάξεις λαὸς

ποὺ ἀνέχεται τὴν ρυπαρότητα τῶν κεντρικῶν τέρων μας καὶ μᾶλλον συγκαζομένων δημοσίων κατκτημάτων, λαὸς ποὺ δὲν ἐξεγείρεται καὶ δὲν ἀγανακτεῖ διότι βλέπει καὶ ὀφθαλμικῶς γύρω του, φαίνεται ὅτι δὲν αἰσθάνεται κατὰ βάθος εἰς τὴν ψυχὴν του τὴν ἀνάγκη τῆς καθαρότητος.

Βεβαίως δὲν εἴμεθα οἱ πρῶτοι καὶ οἱ μόνοι εἰς τὴν κατηγορίαν αὐτήν. Ἀλλὰ δὲν πρέπει καὶ νὰ εἴμεθα οἱ τελευταῖοι. Δὲν πρέπει νὰ ἀκούμεθα εἰς τὴν καθαρὴν τοῦ σπιτιοῦ μας, ὅταν ἀπὸ τὸ πλαινὸν ἀπλόνονται λεγεῶνες μικροβίων ποὺ μολύνουν τὸν ἀέρα ποὺ ἀναπνέομεν, ποὺ δηλητηριάζουν τὰς τροφὰς μας, ποὺ βρομίζουσι τὰ σπίτια μας.

Καὶ ναὶ μὲν χάρις εἰς τὸν μεγάλον ἀπολυμαντικὸν κλίβανον ποὺ μᾶς χαρίζει τὸ ὠραῖον μας κλίμα μεγάλα ἐπιδημῖαι καὶ λιμοὶ δὲν πλημμυροῦν τὴν πόλιν μας. Ἡ θνησιμότης ὅμως τῆς μικρᾶς ἡλικίας, ἡ θνησιμότης τῶν βρεφῶν καὶ τῶν νηπίων εἰς τὰς λαϊκὰς τάξεις εἶναι καταπληκτικὴ, ἐν σχέσει πρὸς ἄλλους λαούς.

Ἀπόδειξις ὅτι αἱ λαϊκὰς τάξεις μας ἐκτὸς ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων ὄχι μόνον τελείως ἀγνοοῦν τοὺς στοιχειώδεις ὅρους τῆς ὑγιεινῆς, καὶ εὐρίσκονται εἰς τέλειον διαζύγιον μὲ τὸ νερὸ καὶ τὸ σαποῦνι, ἀλλὰ καὶ φοβοῦνται τὸ νερὸ αὐτό, εἰς τὸ ὅποιον διαβλέπουν ἄμεσον κίνδυνον κρουολογήματος.

Φυσικὴ ἡ σωματικὴ ἀπλυσίς δὲν εἶναι μόνη. Τὰ ἀσπρόρουχα, τὸ πτωχικὸ σπιτάκι, ἡ αὐλὴ εἶναι τὸ ἀναπόφευκτον συμπλήρωμα τῆς ρυπαρότητος, μέσα εἰς τὴν ὁποίαν ζοῦν χιλιάδες ὄλαϊ λαοῦ Ἑλληνικοῦ, λαοῦ τῆς πρωτεύουσας, ἡδὲ ποῖα ὄφειλε νὰ δίδῃ τὸν τόνον καὶ εἰς τὴν λοιπὴν Ἑλλάδα.

Ὅσοι ἀπόπειραι ἔγειναν ἕως τώρα διὰ τὴν διόρθωσιν τοῦ κακοῦ αὐτοῦ ἀπέτυχαν. Ἡ ἔλλειψις νεροῦ διὰ τὴν κακὴν διοργάνωσιν τῶν ὠρῶν τῆς παροχῆς ὕδατος εἰς τὰς λαϊκὰς συνοικίας καὶ ἡ ἔλλειψις σαποῦνιοῦ, ὡς ἰσχυρίζονται αἱ πολλὰ ἀπὸ τὰς οἰκογενεῖς αὐτὰς ἐμαστὶςσαν κάθε ἐλπίδα.

Ὅστε ὀδηγίαι καὶ συμβουλαὶ πρὸς τὰς γυναῖκας, οὔτε μαθήματα λαϊκὰ ὑγιεινῆς, μετέβλεψαν τὴν κατάστασιν. Ὅπου εὐρεθῶν μαζὴ δέκα ἢ εἴκοσι γυναῖκες καὶ παιδιὰ ἢ ἀτμοσφαιρὰ γίνεται ἀσφυκτικὴ.

Κατὰ τοὺς πέντε αὐτοὺς μῆνας, καθ' οὓς τὸ Λύκειον τῶν Ἑλληνίδων συγκεντρώνει γυναῖκας καὶ παιδιὰ τῶν ἐπιστράτων, εἴτε διὰ παροχὴν ἐργασίας, εἴτε διὰ παροχὴν ἐνδυμάτων καὶ ὑποδημάτων ἐδέησε νὰ χρησιμοποιη-

ται καθ' ἡμέραν μεγάλη δόσις φανικοῦ καὶ ἀντισηπτικῶν διὰ νὰ μετριάξεται ἡ ἀποφορὰ καὶ ὁ βρομερὸς ἀέρας τῆς ἀτμοσφαιρᾶς.

Τὸ κακὸν ὅμως μὲ τὸ νὰ φαίνεται ἀθεράπευτον δὲν ἔπεται ὅτι καὶ εἶναι. Παντοῦ ἄλλοῦ εἰς τὰς μεγαλοπόλεις, ὅπου ὑπῆρξεν ἡ πληγὴ αὐτή, ἐξέλειπε διὰ τῆς ἐπεμβάσεως τῶν γυναικῶν, εἴτε ὡς δημοτικῶν συμβούλων, εἰς ἃς ἀνατίθεται ἡ καθαρότης, εἴτε ὡς συλλόγων καὶ ἐταιρειῶν, αἱ ὁποῖαι ἀνελάμβαναν αὐτοβούλως καὶ συστηματικῶς τὸ ἔργον τῆς καθαρότητος τῶν λαϊκῶν τάξεων. Ὁ γνωστὸς εἰς τὴν Εὐρώπην Γυναικεῖος Στρατὸς τῆς Σωτηρίας ἔκαμε θαύματα εἰς τὸ κεφάλαιον αὐτό.

Μία τοιαύτη ἐφορεία κυριῶν καὶ δεσποινίδων τοῦ Λυκείου τῶν Ἑλληνίδων κλητήριστη τώρα καὶ ἤρχισε νὰ ἐργάζεται συστηματικῶς μὲ ἀποτελέσματα πολὺ ἐνθαρρυντικά.

Ἡ ἀρχὴ γίνεται μὲ τὰς οἰκογενεῖς τῶν πτωχῶν ἐπιστράτων. Ἐπὶ τοῦ παρόντος αὐτὰ ἔχουν τὰ περισσότερα καὶ ἀμεσώτερα δικαιώματα ἐπὶ τοῦ ἐνδιαφέροντος καὶ τῆς συμπαθείας μας. Ὅπως τοὺς παρέχωμεν τὰ μέσα τῆς ὑπάρξεως εἴτε δι' ἐπιδομάτων καὶ συσσιτίων, εἴτε διὰ παροχῆς ἐργασίας, εἴτε δι' ἐνδυμάτων καὶ ἰατρικῆς περιθάλψεως ἔχομεν καθῆκον νὰ φροντίσωμεν καὶ διὰ τὴν ὑγείαν των καὶ διὰ τὸν ἀνθρωπισμὸν των. Εὐθύς ὡς κατορθωθῇ ἡ τακτοποίησις τῆς ὑπηρεσίας εἰς τὰς ἐπτὰ περίπου χιλ. οἰκογενεῖς τῶν ἐπιστράτων, θὰ γενικευθῇ καὶ εἰς ὅλας τὰς ἄλλας.

Καὶ τὸ μὲν τμήμα τῶν κυριῶν ἀναλαμβάνει τὴν καθαρὴν τῶν οἰκιῶν καὶ τὴν συνέχισιν μαθημάτων καὶ συμβουλῶν ὑγιεινῆς διὰ τὰς μητέρας, τὸ δὲ τμήμα τῶν κοριτσιῶν καὶ τῶν παιδιῶν ἐν γένει τὴν καθαρὴν τῶν παιδιῶν τῶν ἐπιστράτων. Αἱ κυραὶ δι' αἰτήσεων των πρὸς τὸν δήμαρχον, πρὸς τὸν νομάρχην, πρὸς τὸν ὑπουργὸν τῶν ἐσωτερικῶν θὰ ἐπιτύχουν βεβαίως τὴν παροχὴν ὕδατος εἰς τὰς λαϊκὰς συνοικίας καθ' ἐκάστην καὶ εἰς ὅρας τῆς ἡμέρας καὶ ὄχι τῆς νυκτὸς καθὼς γίνεται τώρα.

Τὸ σαποῦνι, τὰ κτένια καὶ ἐν γένει πᾶν μέσον ποὺ θὰ διευκολύνῃ τὴν ὑπηρεσίαν ἀναλαμβάνει τὸ Λύκειον διὰ τῆς ἐφορείας τῶν κοριτσιῶν, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν καὶ τὸν κυριῶν Στρατὸν τῆς Ὑγείας, ὁ ὁποῖος μὲ τὸν καιρὸν θὰ ἐπεκταθῇ καὶ εἰς τὴν ὑγείαν τοῦ πνεύματος καὶ τῆς ψυχῆς διὰ τῆς ἀμέσου συνεργασίας μετὰ τῶν κυριῶν τοῦ Παιδαγωγικοῦ Τμήματος.

Ὁ Στρατὸς τῆς Ὑγείας κλητήριστη μὲ ἱεραρχικὰ ἀξιώματα εἰς τὴν διεξαγωγὴν τῆς

ὑπηρεσίας καὶ μὲ ὑποδικαιρέσεις τῶν τμημάτων καὶ συνοικιῶν τῆς πόλεως εἰς σημεῖον ὥστε νὰ τίθενται ἐν ἡ δὴν παιδιὰ ἐπιστράτων, ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν μιᾶς κόρης τοῦ Στρατοῦ τῆς Ὑγείας, εἰς τὸ πλεσιέστατον σημεῖον, τῆς κατοικίας της, δέκα δὲ περίπου τοιαῦτα ὑπὸ τὴν ἐποπτεῖαν μιᾶς ἐφόρου. Διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τῆς ἐκ τῆς συναφείας ταύτης μεταδόσεως τυχόν, ἀσθενιῶν ἐπιδημικῶν ἢ μεταδοτικῶν τῆς ὑγιεινῆς καταστάσεως τῶν διαφόρων συνοικιῶν δι' εἰδικῆς ὑπηρεσίας εἰς σημεῖον ὥστε ὁ ὠραῖος Στρατὸς τῆς Ὑγείας νὰ σώζῃ τὴν ὑγείαν τῶν ἄλλων, χωρὶς νὰ διακινδυνεύῃ τὴν ἰδικὴν του.

Τὸ Λύκειον τῶν Ἑλληνίδων ἐλπίζει ὅτι εἰς τὸ νέον αὐτὸ ἔργον τοῦ πολιτισμοῦ, τὸ ὅποσον ἀναλαμβάνει, θὰ εὐρῆ ὑποστήριξιν καὶ ἐνίσχυσιν ἀπὸ ὅλους τοὺς δυναμένους νὰ τὸ βοηθήσουν καὶ ὑποστηρίξουν. Ἡ ὑγεία τῶν λαϊκῶν τάξεων εἶναι τόσον στενὰ συνδεδεμένη μὲ τὴν ὑγείαν ὅλης τῆς πόλεως, ὥστε αἴσθημα ὄχι πλέον πολιτισμοῦ καὶ φιλανθρωπίας, ἀλλὰ κοινωνικῆς καὶ οἰκογενειακῆς ἀλληλεγγύης νὰ ἐπιβάλλῃ τὸν σύνδεσμον ὄλων μας πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ Στρατοῦ τῆς Ὑγείας.

Κ. ΠΑΡΡΕΝ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΕΛΙΣ

Αἱ νίκαι τῶν Ἑλληνικῶν ὄπλων διαδέχονται ἡ μίαν τὴν ἄλλην θριαμβευτικῶς. Ἡ ἐκπόρθησις τοῦ Μπιζανιοῦ καὶ ἡ κατάληψις τῶν Ἰωαννίνων ἐπέστρεψε τὴν ἕλην ἡρωικὴν ἐκστρατείαν τῆς Ἑλλάδος καὶ θέτει τέρμα εἰς τὰς Ἑλληνικὰς πολεμικὰς ἐπιχειρήσεις, διὰ τὰς ὁποίας τόσον ἐχύθη αἷμα καὶ εἰς τόσας ὑπεβλήθη ἡ Ἑλλάς θυσίας.

Ὁ διάδοχος τοῦ Ἑλληνικοῦ θρόνου ἀνεδείχθη μέγας στρατηλάτης, εἰς τὴν πολεμικὴν δὲ στρατηγικότητά του ὀφείλεται ἡ ἄλωσις τοῦ Μπιζανιοῦ, τὸ ὅποσον ἐθεωρεῖτο ἀπόρρητον ἀπὸ ὅλους τοὺς γνωρίζοντας καὶ τὴν φυσικὴν θέσιν του, ἀλλὰ καὶ τὰ ὀχυρωματικὰ ἔργα τῶν Γερμανῶν ὀχυρωτῶν του.

Συνέπεσε δὲ ἡ πτώσις τοῦ Μπιζανίου ἀκριβῶς κατὰ τὴν δευτέραν ἡμέραν τῆς συγκλήσεως τῆς Βουλῆς. Τὸ εὐτυχὲς γεγονός ἐπανηγυρίσθη μὲ ἀκράτητον ἐνθουσιασμὸν ὄχι μόνον εἰς Ἀθήνας, ἀλλὰ παντοῦ ὅπου ζοῦν καὶ ὑπάρχουν Ἕλληνες.

ΤΟ ΘΡΙΑΜΒΕΥΤΙΚΟΝ ΜΑΡΣ ΤΗΣ Κ. ΚΑΛΟΜΟΙΡΑ

Θριαμβευτικά μάρς εγράφησαν από δύο τρεις διά την περίστασιν, αλλά διακρίνεται μεταξύ όλων τῆς συμπαθεστάτης καὶ διαπρεποῦς μουσουργου κ. Καλομοίρη, τὴν ὅποιαν ἐνέπνευσεν ὁ θρίαμβος τῶν Ἑλληνικῶν ὀπλων.

Ὁ νέος ὕμνος ὡς ἐπιγράφεται τὸ ἔργον τῆς κ. Καλομοίρη ἐπωλήθη καὶ πωλεῖται πρὸς ὄφελος τῶν νοσοκομείων τοῦ πολέμου.

ΣΤΡΩΜΟΙ

Ποτὲ ἄλλοτε ὁ γυναικεῖος κόσμος ὅλης τῆς Ἑλλάδος δὲν ἔμεινε τόσον ἀπαθῆς καὶ ἀδιάφορος διὰ τὴν μόδα καὶ τοὺς στολισμοὺς ἐν γένει ὅσον ἐφέτος.

Δύο τρία ὑποκαμισάκια λινά, δύο μπλουζες νοσοκόμων, ἓνα φόρεμα tailleur, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὸ περυσινόν, καὶ ἓνα καπέλλο μαλακόν, χωρὶς καμμίαν γαρνιτούρα, αὕτῃ ἦτον ἡ γυναικεῖα τουαλέττα τοῦ ἐφετεινοῦ χειμῶνος.

Καὶ τὴν στιγμὴν αὐτὴν ποῦ μὲ ὅλο τὸ κρῦο καὶ τὸν ἀνεμον ἡ ἀνοιξις εὐρίσκειται εἰς τὸν δρόμον καὶ τὰ λουλουδάκια δειλὰ σήμερον, τολμηρότερα αὐρὸν ζωγραφίζουν τὸν δρόμον αὐτὸν σὰν μεγάλοι ζωγράφοι, καὶ τὴν ἀκόμη ἡ μόδα καὶ οἱ στολισμοὶ ἐξακολουθοῦν νὰ μᾶς ἀφίνου ἐντελῶς ἀδιαφόρους.

Μέσα εἰς τὰ νοσοκομεία, εἰς τὰ ὅποια αἱ περισσότεραι ἀπὸ ἡμᾶς περνοῦν τὰς ἡμέρας των, ἡ καὶ εἰς στενὴν συνάφειαν μὲ τὰς οἰκογενεῖας τῶν ἐπιστράτων καὶ τὰ ἀπαρηγόρητα θύματα τοῦ πολέμου, δὲν εἶναι φρακτὸν νὰ σκεπτώμεθα τουαλέτες καὶ κουρέλια καὶ πολυτέλειες, ἀσυγχώρητες τὴν στιγμὴν αὐτὴν.

Οἱ φτεῖνοι χρωματισμοὶ τῆς ἀνοιξεως θὰ κάμνουں ζωηρὰν παρατονίαν μὲ τὰ μαῦρα κρέπια καὶ τὰ πένθιμα φορέματα, ποῦ πολλαπλασιάζονται καθ' ἡμέραν γύρω μας, ὡς ἀν σημαῖαι τοῦ θανάτου ποῦ ἐσκόρπισαν αἱ ἐχθρικοὶ ὀβίδες εἰς τὰ πεδία τῶν μαχῶν.

Ἄς μὴ κάμνωμεν λοιπὸν κἂν λόγον διὰ τὴν μόδαν τῆς ἐποχῆς αὐτῆς. Ὅσαι ἀφῆκαμεν πολλὰ τὰς συνειδημένας ἀσχολίας μας καὶ ἔχομεν ἀνάγκην νὰ διαθέσωμεν ὀλίγας ὥρας διὰ τὸ νοικοκυρεῖόν μας ἄς περάσωμεν μὲ τὰ ἀσπρόρουχά μας καὶ εἰδικώτερον μὲ τὴν λευκὴν ἐργασίαν, ἡ ὅποια δὲν ἀντιτίθεται πολὺ πρὸς τὸ μαῦρο καὶ δίδει μᾶλλον ἓνα τόνον ἡρεμίας καὶ γαλήνης.

Τὰ λευκὰ ὑποκαμισάκια ἄλλως, τὰ λινὰ ἢ μπατιστένια, τὰ ὅποια καὶ χωρὶς ἀξιώσεις, μὲ ἓνα τροπογάζι καὶ ὀλίγες πιπέτες ἀνδρικῶν ὑποκαμισῶν εἶναι καὶ θὰ μένουں πάντοτε τὸ ἰδεῶδες ἔνδυμα τῆς γυναικὸς εἰς κάθε ἡλικίαν καὶ διὰ κάθε χρῆσιν. Εἶναι τὸ συμπλήρωμα τοῦ tailleur φορέματος, τοῦ ἀπλουστεύρου καὶ πρακτικωτέρου ἐξ ὅσων ἐπενοήθησαν μέχρι σήμερον.

Καὶ μὲ αὐτὸ ἢ μὲ ἐκεῖνο ὡς μόνον στόλισμα καὶ τὴν ἄλλαν εἶναι πάλιν ἄσπρες γραβάτες, ἢ μικρὰ ἐπιστήθια μὲ γακκάδες ἢ revers, ἢ φλόγκοι, ὅλα καμωμένα μὲ τὸ χεῖρ ἄπλᾶ μὲ ὀλίγην νταντέλα ἀληθινῇ ἢ μὲ κέντημα τοῦ χειροῦ.

Εὐτυχῶς τὰ κλειστὰ μανίκια κατηργήθησαν καὶ τὸ θέαμα γυμνῶν σαρκῶν, ἀλλὰ συχνὰ καὶ γυμνῶν κοκκάλων δὲν θὰ προσδῶλῃ πλεόν τὴν καλαισθησίαν τοῦ κόσμου. Τὰ μανίκια κατὰ τὴν συνήθειαν τῆς μόδας ἔφθασαν τώρα εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον σκεπάζουσιν δηλαδὴ τὸν καρπὸν τοῦ χειροῦ.

ΦΙΛΟΚΑΛΟΣ

ΝΟΙΚΟΚΥΡΕΙΟ ΚΑΙ ΚΟΥΖΙΝΑ

Σούπα ὑγιεινῆ.

Φιλοκόπτετε ἀρκετὰ καρτόττα, πατάτες, σέσκουλα, ἓνα κρομμύδι ὀλίγα σέλινα. τὰ μαραίνετε μὲ φρέσκο βούτυρο ἢ καὶ ἀλατισμένο καὶ τοὺς ρίπτετε νερὸ νὰ βράσουν καλά. Χωριστὰ βράζετε 1/2 ἢ μία ὀκ. γάλα ἀναλόγως τῶν πιάτων τῆς σούπας καὶ ρίπτετε κατ' ἀναλογίαν ἐπίσης ναπιόκα. Ὅταν εἶναι ἔτοιμα, ἀνακατόνετε τῆς δύο σούπες καὶ τῆς κόβετε μὲ αὐγολέμονο.

Ἡ σούπα γίνεται σαρακοστιανή, ἂν ἀντὶ τοῦ βουτύρου, μαράνετε τὰ χόρτα μὲ λάδι, ρίψτε τὴν ναπιόκα κατ' εὐθείαν εἰς τὰ βράζοντα χόρτα προσθέτουσα καὶ ἓνα ποτηρί ἄσπρο κρασί ἀρετσίνοτο, μαϊντανό, καὶ εἰς τὸ τέλος ὀλίγα μῆδια, ἢ γαρίδες, ἢ καὶ ἄστακὸν τοῦ κουβοῦ εἰς κομμάτια.

Νηστίσιμη σούπα μὲ θαλασσινά.

Φιλοκόβετε ἀπὸ ὅλα τὰ χορταρικά τῆς ἐποχῆς καὶ 1—2 κομμυδάκια. Τὰ βράζετε μὲ λίγο λάδι, ὡς ποῦ νὰ πλοῦν τὸ νερὸ των, τὰ κωκινίζετε λίγο καὶ τὰ σβύνετε μὲ ἓνα ποτηρί ἄσπρο κρασί ἀρετσίνοτο.

Βάζετε ἔπειτα τὸ ἀνάλογον ζουμί μὲ τὰ πιάτα τῆς σούπας ποῦ θέλετε νὰ κάμετε. Ὅταν βράσουν ὀλίγον προσθέτετε τὰ θαλασσινὰ σας ἄστακὸ κομμένο εἰς κομμάτια μὲ τὰ ὄστρακά του, ἢ καὶ τοῦ κουτιοῦ, γαρίδες, μῆδια ἀνοιγμένα μόνον τὸ ἐσωτερικόν, πεταλίδες καὶ ὅτι ἄλλο. Τὰ ἀφίνετε νὰ βράσουν τὸ πολὺ ἓνα τέταρτον, προσθέτετε λεμόνι καὶ σεοβίρετε.

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ

Ν. ΣΔΡΑΛΗ ΚΑΙ Ι. ΤΣΟΚΟΠΟΥΛΟΥ

Ὁδὸς Σταδίου 45 β

Ὅπως αἱ γυναῖκες ἔχουν δύο ἰδιαιτέρως καὶ προνομιοῦχα καταστήματα ἀπὸ τὰ ὅποια προμηθεύονται ὅλα τὰ εἶδη τῆς ἐνδυμασίας των, ἀπαράλλακτα καὶ οἱ κύριοι ἀπέκτησαν εἰς τὸ κατάστημα τῶν ἀνδρικῶν εἰδῶν Ν. Σδράλη καὶ Τσοκοπούλου τῆς ὁδοῦ Σταδίου τὰ τελειότατα ἰδικὰ των.

Ἰποκάμισα, κάλτσες, φλανέλλες, κολλάρια καὶ μανικέτια, μανδύλια εἶναι εἰς εἶδη ἐσωρούχων ἐκλεκτότατα, προελεύσεως ἀγγλικῆς καὶ γαλλικῆς. Τῆς ἐξωτερικῆς δὲ χρήσεως ὡς ἀδιάβροχα καὶ ἐπανοσούρια, καπέλλα, κούκοι ταξιδιῶν λεμοδέτας φλοτάν, χειρόκτια Ἀγγλικὰ καὶ Grenoble, παντοῦφλες μηχανεῖς Gillette, μπαστούνια καὶ ὀμπρέλες, γελέκια φανταζί, γκαῖτες, σαπούνια καὶ μυρωδικὰ καὶ κάθε εἶδος ἀνδρικῆς χρήσεως ἐκλεκτότατον εὐρίσκειται εἰς τὸ κατάστημα τοῦτο εἰς τιμὰς ἀνεπίδεκτους συναγωνισμοῦ.

Συνιστῶσας εἰς τὰς ἀναγνωστρίδας μας τὸ κατάστημα τοῦτο νομίζομεν παρέχομεν εἰς αὐτὰς πρακτικὴν ἐκδούλεψιν,